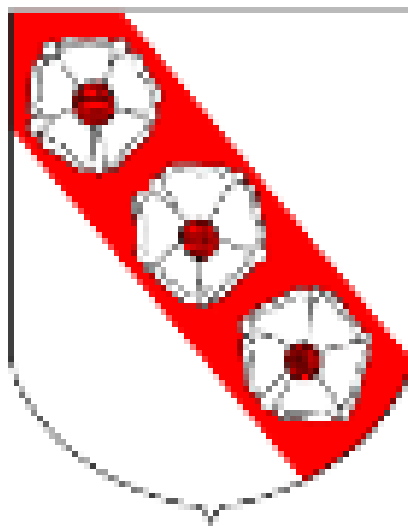

RADA i WÓJT GMINY ROGÓŻNO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ROGÓŻNO NA LATA 2016 - 2026

ROGÓŻNO, czerwiec 2016 r.

Opracował zespół w składzie:

- 1. Mgr Michał Górski**
- 2. Dr Tomasz Duchnowski**

Fundacja Promocji Gmin Polskich w Warszawie

Spis treści	
1. Wstęp	
1.1 Zakres i metodologia opracowania	1
1.2 Przedmiot i podstawa opracowania	1
2. Charakterystyka Gminy Rogóżno	
2.1 Cechy charakterystyczne położenia geograficzno-przestrzennego	3
2.2 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	4
2.3 Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego	5
2.4 Struktura administracji samorządowej	6
2.5 Współpraca krajowa i zagraniczna	7
3. Demografia	
3.1 Ogólna charakterystyka procesów demograficznych	8
4. Infrastruktura techniczna	
4.1 Drogi publiczne i kolej	10
4.2 Transport publiczny	11
4.3 Elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo	11
4.4 Zagospodarowanie przestrzenne terenu	13
5. Infrastruktura i sfera społeczna	
5.1 Budownictwo mieszkaniowe	14
5.2 Oświata i wychowanie	15
5.3 Bezpieczeństwo publiczne	16
5.4 Kultura i sport	17
5.5 Organizacje pozarządowe	18
5.6 Pomoc społeczna	18
6. Ochrona przyrody, krajobrazu i środowiska	
6.1 Ochrona przyrody i krajobrazu	19
6.2 Gospodarka wodno-ściekowa	22
6.3 Gospodarka odpadami stałymi	23
6.4 Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem	23
7. Gospodarka i rynek pracy	
7.1 Podmioty gospodarcze	24
7.2 Bezrobocie i rynek pracy	26
8. Rolnictwo	27
9. Turystyka i rekreacja	
9.1 Baza turystyczna	29
9.2 Atrakcje kulturowe	30
10. Dochody i wydatki budżetu gminy	31
11. Główne problemy gminy Rogóżno i analiza SWOT	
11.1 Główne problemy o obszary rozwojowe gminy	36
11.2 Synteza wyników analizy SWOT	37
12. Cele strategiczne rozwoju gminy Rogóżno	38
13. Działania i wskaźniki rezultatu strategii rozwoju	46
14. Rekomendacje działań dla instytucji z otoczenia gminy Rogóżno	47
15. Wizja rozwoju gminy Rogóżno w 2026 roku	49
16. Analiza zgodności celów strategicznych gminy z nową polityką regionalną Unii Europejskiej	52
17. Misja gminy Rogóżno	52
18. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	54
19. Załącznik nr 1 – Seminarium diagnostyczno-projektowe	
19.1 Ramowy program seminarium diagnostyczno – projektowego w Rogóżnie w dniu 27.04.2016 r.	54
19.2 Sprawozdanie z seminarium	55

1. WSTĘP

1.1 ZAKRES I METODOLOGIA OPRACOWANIA

Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie „Strategii Rozwoju Gminy Rogóźno na lata 2016 – 2026”.

Strategia rozwoju gminy to koncepcja systemowego działania, polegająca na: formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania, zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie, w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy wymaga planowania strategicznego. Planowanie strategiczne należy rozumieć jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces ciągłego przygotowania i podejmowania decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju danego obszaru oraz koordynację i integrację działań podejmowanych na rzecz realizacji uzgodnionych i przyjętych celów, zadań i strategii.

„Strategia Rozwoju Gminy Rogóźno na lata 2016 - 2026” jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Uchwalenie strategii nie zamyka dalszych prac, lecz otwiera kolejną fazę polegającą na opracowaniu programów operacyjnych oraz weryfikację i aktualizację celów i priorytetów rozwoju.

1.2 PRZEDMIOT I PODSTAWA OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest:

- ogólna charakterystyka gminy,
- diagnoza stanu gminy Rogóźno,
- perspektywa rozwojowa gminy wynikająca z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu,
- misja gminy oraz wizja jej rozwoju do 2026 roku,
- cele strategiczne rozwoju gminy, oraz propozycje programów operacyjnych i kluczowych przedsięwzięć do realizacji,
- badanie zgodności celów strategicznych gminy ze Strategią Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego, Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 oraz zgodności z Krajowymi Programami Operacyjnymi,
- lista wskaźników monitoringu realizacji strategii rozwoju gminy.

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie wyników prac seminarium diagnostyczno-projektowego oraz analizy danych statystycznych GUS, a także konsultacji przeprowadzonych z opiniotwórczymi przedstawicielami gminy.

Uczestnikami seminarium byli przedstawiciele Urzędu i Rady Gminy oraz przedsiębiorstw, organizacji, instytucji i miejscowych środowisk gospodarczych, rolniczych, społecznych, kulturalnych itp.

W niniejszym opracowaniu uwzględnione zostały również wszystkie udostępnione przez Gminę opracowania analityczne, programowe, planistyczne, projektowe, sprawozdawcze i promocyjne dotyczące gminy Rogóźno.

W opracowaniu wykorzystano także dokumenty zewnętrzne dotyczące: Powiatu Grudziądzkiego, Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Polski, a w tym także tych związanych z obszarami wsparcia realizowanymi przez Unię Europejską.

W opracowaniu uwzględniono następujące opracowania:

- Podstawowe informacje o gminie do diagnozy stanu istniejącego,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rogóźno,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy,
- Plan Gospodarki odpadami dla Gminy Rogóźno na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rogóźno na lata 2014 -2032
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rogóźno na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 - 2015,
- Założenia do planu zaopatrzenia dla Gminy Rogóźno w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, (podlegającego obecnie zmianie i aktualizacji);
- Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko – Pomorskim;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Strategia Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Grudziądzkiego;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020,
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- Polska 2030,
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
- Strategia Rozwoju Kraju 2014 – 2020,
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój,
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska,
- Narodowa Strategia Rozwoju Transportu,
- Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014,

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY ROGÓŻNO

2.1 CECHY CHARAKTERYSTYCZNE POŁOŻENIA GEOGRAFICZNO - PRZESTRZENNEGO

Gmina wiejska Rogóżno położona jest w północno – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego i stanowi jedną z gmin powiatu grudziądzkiego. Gmina Rogóżno sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi: od północy z gminą Gardeja i Sadlinki od zachodu i południowego zachodu z gminą wiejską Grudziądz i miastem Grudziądz, od południa z gminą Gruta od wschodu z gminą miejsko – wiejską Łasin.

Gmina Rogóżno położona jest przy drodze krajowej nr 16 prowadzącej z Dolnej Grupy do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach oraz przy drodze krajowej nr 55 prowadzącej ze Stolina do Nowego Dworu Gdańskiego. Gmina graniczy bezpośrednio z województwem pomorskim. Położenie gminy obrazuje zamieszczona poniżej mapa przedstawiająca podział administracyjny województwa kujawsko – pomorskiego.

Fot. 1. Położenie gminy Rogóżno na tle powiatu grudziądzkiego.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Rogóżno

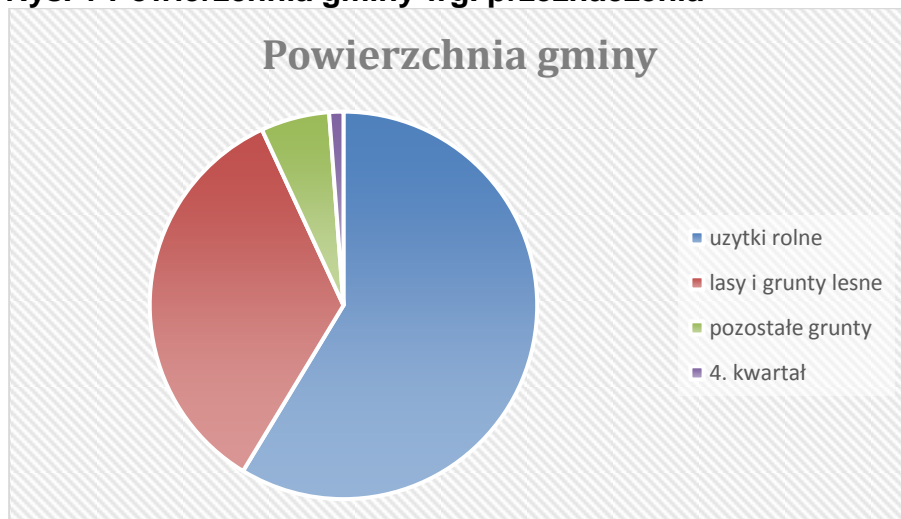
Ukształtowanie powierzchni

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w gminie Rogóżno.

Tab.1 Ogólna struktura użytkowania gruntów w gminie Rogóżno.

	Powierzchnia w ha	%
użytki rolne	6 902	59,38
las i grunty leśne	4 048	34,82
pozostałe grunty	674	5,80
RAZEM	11 624	100

Rys. 1 Powierzchnia gminy wg. przeznaczenia

Podstawa: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W strukturze użytkowania gruntów największą grupą są użytki rolne, stanowiące 59,38% ogółu, lasy i grunty leśne 34,82%. Najmniej jest pozostałych gruntów (grunty zabudowane i zurbanizowane, grunty pod wodami, użytki ekologiczne, nieużytki czy tereny różne), których łączna powierzchnia stanowi 5,8% ogółu.

2.2 CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Gmina Rogóżno leży w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w północnej części powiatu grudziądzkiego, na północny-wschód od siedziby powiatu- Grudziądza. Pod względem fizycznogeograficznego podziału Polski (Kondracki, 2009), obszar gminy Rogóżno leży w obrębie prowincji Niż Wschodnioeuropejski, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionach Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie i Pojezierze Iławskie, mezoregionach Pojezierze Iławskie, Pojezierze Chełmińskie.

Wody powierzchniowe

Największą rzeką przepływającą przez gminę jest Osa, której całkowita długość dochodzi do 109,8 km, w tym na terenie gminy 11,2 km, obszar zlewni zajmuje 1605 km kw. W swoim fragmencie przecinającym gminę Rogóżno rzeka malowniczo meandruje w głęboko wciętej dolinie. Poniżej Kłódki została spiętrzona, poniżej jazu odgałęzia się od niej rów Trynka.

Prawostronnym dopływem Osy jest uchodząca we wsi Rogóżno Zamek Gardęga o długości 52,7 km i powierzchni zlewni 323,3 km kw. Przez obszar gminy przepływa ona doliną dochodzącą do 50 m. Drugim dopływem Osy w obrębie gminy jest Pręczawa, o długości 17,75 km – z czego 15,17 km na terenie gminy. Dolina Pręczawy wcina się na głębokość 10-30 m. W górnym odcinku rzeka przepływa przez ciąg jezior: Kociołek, Środkowe, Gapa i Gubińskie. W granicach gminy znajduje się ponadto 11 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, z których największym jest jez. Kuchnia o powierzchni 56,9 ha i maksymalnej głębokości 5,1 m (średniej 2,3 m). Oprócz tego występuje tu bardzo gęsta sieć niewielkich zbiorników wodnych pochodzących z wytopienia brył martwego lodu w obniżeniach międzymorenowych, są to tzw. "oczka wytopiskowe". Ich powierzchnia rzadko przekracza 0,5 ha, zaś

obecnie można zaobserwować szybki ich zanik wskutek przeprowadzonych melioracji oraz prac agrotechnicznych.

Wody powierzchniowe na terenie gminy Rogóżno nie są wykorzystywane w celach rekreacyjnych. Atrakcyjna wizualnie Osa jest rzadko uczęszczana przez kajakarzy. Ze względu na liczne drzewa porastające jej brzegi, w jej nurcie znajduje się wiele pni i konarów utrudniających swobodny spływ, brakuje również miejsc w których swobodnie można zejść na brzeg. Z tych między innymi powodów na stronach internetowych nie jest ona zalecana dla osób rekreacyjnie traktujących kajakarstwo. Te same przyczyny utrudniają również uprawianie wędkarstwa. Tymczasem właśnie przyujściowy odcinek pod tym względem jest najciekawszy. Z uwagi na spadek rzędu kilku promili, to jeden z najbardziej bystrych odcinków ze wszystkich pomorskich rzek – w którym żyją tzw. potokowce (np. pstrągi). Cała rzeka znajduje się w użytkowaniu Okręgu PZW w Toruniu. Atrakcyjna dla wędkarzy może być również mało znana rzeka Gardęga, w której występują między innymi: płocie, jelce, krąpie, szczupaki i okonie.

W związku z powyższym nasuwa się wniosek zagospodarowania tutejszych jezior poprzez wytyczenie i oznakowanie miejsc służących rekreacji, budowę plaży, budowę pomostów dla wędkarzy. Walory tutejszych rzek i jezior należy także uwzględnić przy wytyczaniu ścieżek rowerowych, oraz w przewodniku promującym walory turystyczne gminy.

2.3 CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Na terenie gminy Rogóżno znajduje się wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków, poniżej wymieniamy niektóre z nich:

Gubiny:

- Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, nr rejestru A/207 z dnia 13 lipca 1936 r.;

Rogóżno:

- Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha, nr rejestru A/202 z dnia 13 lipca 1936 r.;

Rogóżno Zamek:

- Ruiny zamku, w tym wieża bramna, baszta okrągła, mury przedzamcza wraz ze wzgórzem, nr rejestru A/1251 z dnia 18 października 1934 r. i 25 marca 1998 r. (dotyczy murów przedzamcza),
- Zespół dworski na terenie przedzamcza w skład, którego wchodzi budynek tzw. Bramy Łasińskiej, dwór, oficyna, czworak, stajnia i stodoła, nr rejestru A/1251 z dnia 11 kwietnia 1938 r. i 8 stycznia 1998 r. (dotyczy stodoły);

Szembruk:

- Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja wraz z cmentarzem przykościelnym, nr rejestru A/86 z dnia 5 kwietnia 1996 r.,
- Grodzisko wczesnośredniowieczne, nr rejestru C/45 z dnia 3 listopada 1965 r.

Na obszarze gminy znajduje się wiele ciekawych i cennych zabytków. Ogółem sklasyfikowano je w 142 pozycjach.

Fot. 2 Zamek w Rogóźnie

Archiwum RIGP

2.4 STRUKTURA ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ

Strukturę administracyjną gminy tworzy 11 sołectw – jednostek pomocniczych gminy. Do miejscowości, pełniących rolę wsi sołeckich zaliczono następujące wsie: Białochowo, Budy, Bukowiec, Gubiny, Kłódka, Skurgwy, Rogóźno (siedziba władz gminy), Rogóźno Zamek, Szembruczek, Szembruk i Zarośle.

Oprócz wyżej wymienionych wsi sołeckich na terenie gminy znajdują się takie miejscowości jak Sobótka i Jamy. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są przysiółki: Malinkowo - sołectwo Białochowo; Gapa i Ieśniczówka Zwierzyniec – sołectwo Budy; Sobótka – sołectwo Bukowiec; Jamy i Oszczywilk – sołectwo Gubiny; Kłódka Szlachecka, Kłódka Młyn, Łysakowo i Sarnówko – sołectwo Kłódka; Piątek – sołectwo Rogóźno; Wyszczekanka – sołectwo Rogóźno-Zamek; Ludwichowo, Zielone Pole i Wesole Miasteczko – sołectwo Skurgwy, Przeczno i Marianowo – sołectwo Szembruk, Białek i Przydatki – sołectwo Szembruczek

Gminne jednostki organizacyjne:

- Urząd Gminy w Rogóźnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogóźnie,
- Szkoła Podstawowa w Białochowie,
- Szkoła Podstawowa w Rogóźnie,
- Szkoła Podstawowa w Szembruczku,
- Gimnazjum im. Żołnierzy Armii Krajowej,
- Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rogóźnie
- Przedszkole Publiczne

Instytucje kultury:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Rogóźnie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Rogóźnie.

Fot. 3 Herb Gminy Rogóżno

Herbem gminy jest biała tarcza, na której znajduje się biegnąca ukośnie czerwona belka, a na niej trzy kwiaty z pięcioma białymi płatkami. W czasach krzyżackich podobnie wyglądała chorągiew wójtostwa w Rogóźnie.

Historia Gminy

Rogóżno - niemiecka nazwa Roggenhausen. Wieś lokowana w 1288 roku z inicjatywy mistrza krajowego Meinharda z Kwerfurtu, który nadał sołtysowi 62 włóki na założenie wsi. Lokacja nie powiodła się i w 1302 roku powtórnej lokacji dokonał komtur rogoziński Elger von Hohenstein. Rogóżno otrzymało w 1401 roku od wielkiego mistrza Konrada von Juggingena przywilej, na mocy którego wieś otrzymała 60 włók. Do 1466 roku wieś była własnością krzyżacką, a po II pokoju toruńskim należała do starostwa rogozińskiego. W roku 1609 król Zygmunt III potwierdził szlachcicowi Pawłowi Jałkowskiemu wolne sołectwo, a w 1659 roku król Jan Kazimierz rozszerzył przywileje Michałowi Schwarzowi. Około 1648 roku po staraniach księdza Jakobielskiego powiększono rolę plebańską o 2 włóki, należały do niej dwa małe folwarki. W 1678 roku król Jan III Sobieski rozszerzył przywileje sołtysowi, który mógł zaopatrywać się bezpłatnie w drzewo budulcowe i na opał, a także miał prawo do pędzenia wódki i warzenia piwa. W 1792 roku sołectwo zostało sprzedane rotmistrzowi von Yorry. W 1885 roku Rogóżno miało powierzchnię 1505 ha. Domów mieszkalnych było 111 i mieszkały w nich 932 osoby, w tym 816 katolików, 112 ewangelików i 4 żydów. W 1887 roku powstała stacja kolejowa, a rok później poczta. Według ksiąg miejskich Gardei z 1900 roku, we wsi był młynarz, kowal, piekarz, rzeźnik, fryzjer męski, fryzjerka damska i szewc. W środku wsi była czteroklasowa szkoła powszechna i katolicki kościół parafialny pw. św. Filipa i Jakuba. Ewangelicy należeli do kościoła w Mokrem. W roku 1944 w Rogóźnie mieszkało ok. 1000 osób. Okupacja hitlerowska to dla ludności naszej gminy czas krwawego terroru. Symbolizują to pomniki poświęcone pomordowanym mieszkańcom. Po wojnie gmina Rogóżno wraz z powiatem grudziądzkim weszła w skład województwa bydgoskiego, a w latach 1975 -1998 r. w skład województwa toruńskiego. W wyniku reformy administracyjnej kraju, od 1999 roku gmina należy do województwa kujawsko-pomorskiego.

2.5 Współpraca krajowa i zagraniczna

Gmina jest od 2015 roku członkiem Lokalnej Grupy Działania „VISTULA – Terra Culmensis – Rozwój przez tradycję”. Obszar LGD to teren historycznej Ziemi Chełmińskiej położonej nad Wisłą i Osą. Na obszarze działania LGD odbywają się liczne imprezy, które integrują i aktywizują społeczność lokalną. Są to w szczególności: pikniki historyczne i rodzinne, pokazy walk rycerskich, rajdy rowerowe i inne imprezy wykorzystujące zasoby kulturowe obszaru.

3. DEMOGRAFIA

3.1 Ogólna charakterystyka procesów demograficznych

Tab.2 Rozwój ludności gminy Rogóżno w latach 2012 – 2014

Rok	Stan ludności	Saldo	mężczyźni	kobiety
2012	4187	-	2118	2069
2013	4204	17	2107	2097
2014	4178	-26	2100	2078

Na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

Tab. 3 Podział ludności wg. wieku

	2012	2013	2014
W wieku przedprodukcyjnym	976	978	946
W wieku produkcyjnym (ogółem)	2587	2579	2574
W wieku produkcyjnym mobilnym	1673	1693	1694
W wieku produkcyjnym niemobilnym	914	886	880
W wieku poprodukcyjnym	624	647	658

Opracowano na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

W 2014 r. gmina Rogóżno odnotowała niewielki spadek ludności w porównaniu z rokiem poprzednim i 2012. Inaczej sytuacja przedstawiała się w powiecie grudziądzki, który w 2012 r. zamieszkiwało 40219; 2013 r. - 40135; 2014 – 40207 osób. W jego przypadku w 2014 r. dostrzec można było niewielki wzrost ludności w porównaniu z rokiem poprzednim. Dość wyrównana liczba kobiet i mężczyzn w gminie jest proporcjonalna do danych z powiatu. Liczba osób w wieku produkcyjnym nieznacznie zmalała w porównaniu z poprzednimi latami. Wyraźnie natomiast rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zmalała z kolei w porównaniu z poprzednim rokiem liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Podobne niepokojące tendencje zaobserwować można w powiecie grudziądzkim, a nawet całym województwie kujawsko-pomorskim¹.

Tab. 4 Migracje na pobyt stały z podziałem na kierunki (miasto, wieś, zagranica)

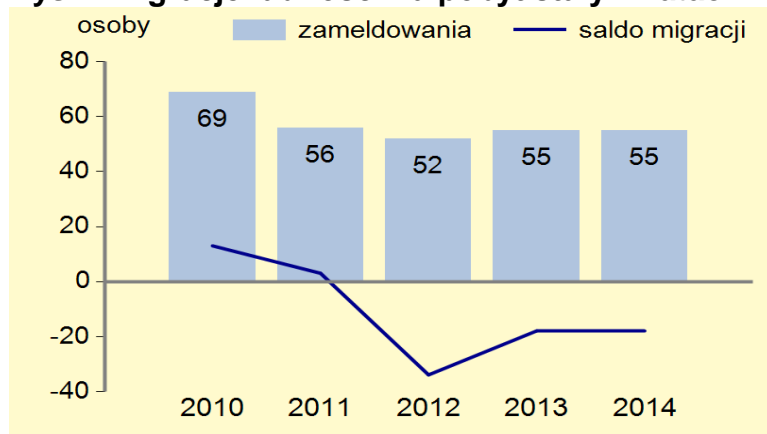
	2012	2013	2014
Zameldowania ogółem	52	55	55
Zameldowania z miast	25	28	31
Zameldowania ze wsi	27	26	24
Zameldowania z zagranicy	0	1	0
Wymeldowania ogółem	86	73	73
Wymeldowania do miast	57	42	38
Wymeldowania na wieś	23	17	26

¹ Dane na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

Wymeldowania za granicę	6	14	9
Saldo migracji	-34	-18	-18
Saldo migracji na 1000 osób	-8,1	-4,3	-4,3
Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	-1,43	-3,11	-2,13

Opracowano na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

Rys. 2 Migracje ludności na pobyt stały w latach 2010 - 2014

Dane: GUS

W gminie Rogóžno utrzymuje się ujemne saldo migracji. Najwięcej ludzi wyjechało w latach 2012-2014 do miast, następnie na wieś do innych gmin i zagranicę. Saldo migracji liczone na 1000 osób zmalało w porównaniu z 2012 r. i utrzymywało się w 2013 i 2014 r. na poziomie -4,3. Było tym samym wyższe od salda dla województwa kujawsko-pomorskiego wynoszącego w 2012 r.: -1,0; 2013: -1,3; 2014: -1,4; oraz powiatu grudziądzkiego 2012 r.: -3,4; 2013: -3,9; 2014: -2,8. W przypadku województwa widoczna jest też tendencja zwyżkowa, powiatu - zniżkowa. Również saldo migracji zagranicznych na 1000 osób było w gminie Rogóžno wyższe niż w województwie (2012: -0,23; 2013: -0,49; 2014: -0,53) oraz w powiecie grudziądzkim (2012 - 0,52; 2013 - 0,82; 2014 - 1,17)².

Tab. 5 Ruch naturalny ludności gminy Rogóžno

	2012	2013	2014
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,2	12,2	13,3
Zgony na 1000 ludności	9,04	8,61	7,11
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,2	3,6	6,2

Opracowano na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

W gminie Rogóžno w latach 2012-2014 utrzymywał się dodatni przyrost naturalny. Był on znacznie wyższy od przyrostu naturalnego liczonego na 1000 ludności w całym województwie, gdzie wyniósł w 2012 r.: 0,2; 2013: -0,3, 2014: 0. W latach 2013-2014 był też wyższy niż w powiecie grudziądzkim (2012: 3,4; 2013: 1,5; 2014: 2,8). **Dodatni przyrost naturalny nie rekompensuje w przypadku gminy Rogóžno ujemnego salda migracji.** Zachętą do zwiększenia populacji może być rządowy program Rodzina 500 plus. Ponadto działania gminy na rzecz powstrzymania od wyjazdów jej mieszkańców, a także podjęcie się promocji na rzecz osiedlania się na jej terenie mieszkańców innych gmin oraz osób z zagranicy.

² Dane na podstawie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1 Drogi publiczne i kolej

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Rogóżno przebiega linia kolejowa nr 207 relacji Toruń – Grudziądz – Malbork. Na terenie gminy znajduje się stacja kolejowa w miejscowości Rogóżno. Dziennie ze stacji w Rogóźnie odjeżdża 10 pociągów, a w tym 5 w kierunku Malborka i 5 w kierunku Grudziądza.

Fot. 4 Stacja kolejowa w Rogóźnie

Archiwum FPGP

Drogi

Przez teren gminy Rogóżno przebiegają drogi kołowe zaliczone do następujących kategorii dróg publicznych:

Drogi krajowe:

Droga krajowa nr 16 relacji Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów – przejście graniczne z Litwą w Ogrodnikach, przez teren gminy przebiega na odcinku około 9,6 km. Droga posiada jedną jezdnię – po 1 pasie ruchu w jedną stronę, w pasie drogowym brakuje poboczy.

Droga krajowa nr 55 relacji Stolno- Grudziądz- Malbork – Nowy Dwór Gdański, przez teren gminy przebiega na odcinku około 4,1 km.

Droga wojewódzka:

Droga wojewódzka nr 535 relacji Rogóżno Stacja – Rogóżno Zamek, przez teren gminy przebiega na odcinku około 4 km, stan techniczny drogi oceniono jako zły.

Drogi powiatowe:

Łączna długość dróg powiatowych w gminie wynosi 65,10 km. Wśród dróg powiatowych 55,15 km posiada nawierzchnię bitumiczną, 2,50 km ma nawierzchnię brukową, zaś 7,03 dotyczy nawierzchni z tłucznia.

Drogi gminne:

Na terenie gminy znajduje się 81,02 km dróg gminnych, na co składają się 44 odcinki tych dróg. Natomiast na obszarze powiatu grudziądzkiego znajduje się 811,026 km dróg gminnych. Drogi gminne gminy Rogóżno są w większości złej jakości, brakuje chodników a także w wielu miejscach brak jest oświetlenia.

4.2 Transport publiczny

Na terenie gminy Rogóżno przewozy pasażerskie realizowane są przez następujących przewoźników:

- Spółkę Polskie Linie Kolejowej (PLK);
- Spółkę PKS;
- Firmy prywatne;
- Miejski Zakład Komunikacji w Grudziądzu (linia nr 7, 5 i 3).

Częstość połączeń i sieć komunikacji drogowej pozostawia wiele do życzenia.

4.3 Elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo, telekomunikacja

Elektroenergetyka

W granicach administracyjnych gminy Rogóżno znajdują się następujące elementy układu elektroenergetycznego:

- napowietrzna linia przesyłowa najwyższego napięcia 400 kV relacji GPZ Gdańsk Błonia – GPZ Grudziądz Węgrowo;
- napowietrzne linie wysokiego napięcia:
  - 110 kV relacji GPZ Grudziądz Węgrowo – GPZ Kwidzyn Celuloza Wschód,
  - 110 kV relacji GPZ Grudziądz Węgrowo – GPZ Kwidzyn Celuloza Zachód;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV;
- napowietrzne i wewnętrzne stacje transformatorowe 15/0,4 kV.

Gmina jest zasilana z Głównych Punktów Zasilania: GPZ Grudziądz Świerkocin i GPZ Łasin. Istniejąca sieć elektroenergetyczna zapewnia dostawę mocy i energii elektrycznej. W pełni zaspokaja potrzeby obszaru gminy w tym zakresie.

Gazownictwo

W gminie Rogóżno zlokalizowane są następujące obiekty sieci przesyłowe gazu ziemnego:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400 relacji Gustorzyn – Pruszcz Gdański;
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 relacji Gustorzyn – Reszki;
- stacja redukcyjno – pomiarowa „Rogóżno”.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2013 roku dane dotyczące sieci gazowej przedstawiały się następująco:

- długość czynnej sieci ogółem – 75 km;
- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych – 75 sztuki;
- odbiorcy gazu – 75 gospodarstw domowych;
- odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem – 32 gospodarstw domowych;
- zużycie gazu w tys. m³ – 65,4;
- zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m³ – 58,6;
- ludność korzystająca z sieci gazowej – 275 osoby.

Stan techniczny sieci gazowej określono jako dobry.

Ciepłownictwo

Na obszarze gminy Rogóżno nie występuje scentralizowana gospodarka ciepła. Ogrzewanie obiektów i produkcja ciepłej wody użytkowej odbywa się

indywidualnie w oparciu o różne źródła energii (węgiel, miał, drewno, w mniejszej ilości gaz płynny i olej opałowy).

Wykaz kotłowni funkcjonujących w budynkach gminnych:

- kotłownia na gaz ziemny zlokalizowana w budynku Urzędu Gminy ogrzewa 3 obiekty: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i remizę OSP w Rogóźnie;
- kotłownia na gaz ziemny – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Rogóźnie;
- kotłownia na gaz ziemny – Przedszkole Publiczne w Rogóźnie;
- kotłownia na gaz ziemny – Gminny Ośrodek Zdrowia w Rogóźnie;
- kotłownia na olej opałowy – Szkoła Podstawowa w Białochowie;
- kotłownia na olej opałowy – Szkoła Podstawowa w Szembruczkach;
- kotłownia węglowa – budynek mieszkalny nr 63 w Skurgwach;
- kotłownia węglowa – budynek byłej Szkoły Podstawowej w Szembruku;
- kotłownia koksowa – Jamy- budynki mieszkalne wielorodzinne

W pozostałych budynkach gminnych (lokalach mieszkalnych) funkcjonuje ogrzewanie piecowe (piece kaflowe).

Telekomunikacja

Stan sieci telekomunikacyjnych napowietrznych i ziemnych określa się jako dobry. Na terenie gminy Rogóźnie dostępne są wszystkie sieci telefonii komórkowej. Jak wynika z badań naukowych i analiz dokumentacji sporządzanych na etapie lokalizacji i budowy - stacje bazowe telefonii komórkowej, przy prawidłowym zainstalowaniu i wprowadzeniu zabezpieczeń związanych z dostępem do anten, charakteryzują się bardzo małymi natężeniami pól elektromagnetycznych. Anteny stacji bazowych instalowane są na wysokich wspornikach, tworząc w ten sposób strefy ochronne.

W gminie Rogóźnie nie ma przeciwwskazań związanych z budową stacji bazowych telefonii komórkowej.

Odnawialne źródła energii

Do odnawialnych źródeł energii, które potencjalnie można wykorzystywać w gminie zaliczają się: energia wiatrowa, energia słoneczna, energia wodna oraz energia powstała z przetwarzania biomasy i biogazu.

W miejscowości Kłódka Szlachecka funkcjonuje elektrownia wodna – MEW w Kłodce, powstała w 1991 roku.

Najbardziej preferowane kierunki uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych na terenie gminy Rogóźnie to energia wiatrowa. Zdecydowaną większość obszaru gminy stanowią tereny rolne, na których można lokalizować elektrownie wiatrowe. Należy pamiętać o zachowaniu również odpowiednich odległości od zabudowy, terenów leśnych, cieków wodnych, użytków ekologicznych, alei przydrożnych, oczek wodnych i wyłączenie z lokalizacji obszarów predysponowanych do osuwania się mas ziemnych. Należy również ograniczyć przeznaczenie terenów pod elektrownie wiatrowe o wysokiej przydatności rolniczej.

Obecnie na terenie gminy Rogóźnie wydano dwie decyzje o warunkach zabudowy dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, w miejscowości Skurgwy oraz w Białochowie. Na podstawie mapy opracowanej przez prof. H. Lorenca, uwzględniając dane pomiarowe z lat 1971 – 2000 „Strefy energetyczne wiatru w Polsce”, gminę Rogóźnie zaliczono do strefy III – korzystnej.

Reasumując powyższe na terenie gminy Rogóźnie, istnieją warunki do rozwoju elektrowni wiatrowych.

W planach zagospodarowania przestrzennego gminy Rogóżno wymieniana jest też możliwość usytuowania biogazowni. Przed kilku laty wydano pozwolenie na budowę jednej biogazowni, lecz do dnia dzisiejszego jej nie wybudowano.

4.4 Zagospodarowanie przestrzenne terenu

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogóżno zostało przyjęte uchwałą nr XII/62/2015 Rady Gminy Rogóżno z dnia 29.12.2015 r.

W studium tym określono główne kierunki polityki zagospodarowania przestrzennego gminy poprzez określenie stref funkcjonalno-przestrzennych

Strefy funkcjonalno – przestrzenne wyodrębniono na podstawie analizy:

- istniejących uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-gospodarczych, komunikacyjnych, infrastrukturalnych i rolniczych;
- struktury zagospodarowania przestrzennego;
- złożonych wniosków do niniejszego studium;
- wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2007 – 2014.

W wyniku analizy wyznaczono następujące strefy funkcjonalno – przestrzenne w gminie:

Strefa urbanizacji – Ośrodka gminnego

Strefa obejmuje miejscowość Rogóżno – główny ośrodek gminny oraz Rogóżno Dworzec. Strefa obejmuje swym zasięgiem tereny zabudowane oraz tereny niezabudowane wskazane do rozwoju zabudowy. W ramach strefy zakłada się koncentrację inwestycji w zakresie rozwoju miejsc pracy, mieszkalnictwa, usług publicznych oraz infrastruktury technicznej. Całość działań inwestycyjnych w obrębie strefy powinna zmierzać do wzmocnienia ośrodka jako gminnego centrum kulturowego, administracyjnego i gospodarczego. Przewiduje się, że w strefie tej zmiany w zagospodarowaniu terenów będą postępowały najdynamiczniej.

Strefa urbanizacji - Kłódka

Strefa obejmuje część miejscowości Kłódka w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Grudziądz. Z uwagi na dogodne uwarunkowania komunikacyjne, bliskość terenów zainwestowanych oraz wskazanych do zainwestowania w dokumentach planistycznych miasta Grudziądz, wskazane tereny cechują się dużym potencjałem inwestycyjnym. Strefa obejmuje swym zasięgiem tereny zabudowane oraz tereny niezabudowane wskazane do rozwoju zabudowy. W ramach strefy zakłada się koncentrację inwestycji w zakresie rozwoju mieszkalnictwa, usług oraz infrastruktury technicznej.

Strefa urbanizacji – Ośrodków podstawowych

Do strefy zaliczono takie miejscowości jak: Zarośle, Białochowo, Szembruk, Jamy oraz część miejscowości Kłódka. W strefie wskazano tereny zabudowane oraz tereny wolne od zabudowy. Wskazane obszary mają stanowić zwarte kompleksy zabudowy, celem minimalizacji zjawiska rozproszenia zabudowy. W miejscowościach przeważającą funkcją rozwoju winna być zabudowa mieszkaniowa uzupełniona o funkcje usługowe oraz zabudowa zagrodowa. Miejscowości winny stanowić jednostki uzupełniające dla gminnego ośrodka rozwoju – Rogóżna.

Strefa osadniczo-rolniczo-leśna

Strefa obejmuje pozostałe części gminy. W granicach strefy znalazły się liczne powierzchniowe formy ochrony przyrody, takie jak obszary chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000, stanowisko dokumentacyjne czy rezerваты przyrody. W strefie tej obowiązują zasady ochrony naturalnego krajobrazu i minimalizacja działań antropogenicznych. Ustala się wprowadzenie zagospodarowania turystycznego w obrębie jezior oraz funkcji agroturystycznej w gospodarstwach rolnych. Proponuje się również wyznaczenie parków kulturowych w tejże strefie, których określenie szczegółowych granic winno nastąpić zgodnie z przepisami szczególnymi.

W strefie zlokalizowane są duże kompleksy leśne oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna z rozproszoną zabudową zagrodową. Z uwagi na dużą ilość gruntów wysokich klas bonitacyjnych należy dążyć do ograniczenia rozwoju zabudowy, w tym rozproszonej zabudowy rolniczej. W obrębie strefy planowana jest realizacja liniowych obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, których lokalizację wskazano na załączniku graficznym.

5. INFRASTRUKTURA I SFERA SPOŁECZNA

5.1 Budownictwo mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe, przedstawione w tabeli poniżej, w gminie Rogóżno zwiększały się. W analizowanym okresie przybierały przeciętnie 3 mieszkania w skali roku. Największy wzrost wystąpił w roku 2003, 2008, 2009–2013, kiedy oddano do użytku po 5 mieszkań. Na jedno mieszkanie w latach 2000 – 2010 przypadały średnio 3 osoby, natomiast powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosiła w roku 2013 – 22,10m².

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie Rogóżno w latach 2002 – 2014.

Rok	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań	Ludność ogółem	Powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²
2002	1 101	4375	86249	4 167	20,70
2003	1 106	4397	86717	4 133	20,98
2004	1 107	4404	86863	4 076	21,31
2005	1 110	4418	87339	4 061	21,51
2006	1 111	4427	87567	4 032	21,72
2007	1 113	4439	87861	4 068	21,60
2008	1 118	4466	88520	4 136	21,40
2009	1 123	4490	89187	4 101	21,75
2010	1 125	4509	89726	4 176	21,66
2011	1 131	4612	91324	4 205	21,70
2012	1139	4658	92294	4 187	22,00
2013	1146	4690	93103	4 204	22,10
2014	1153	bd	bd	bd	bd

Podstawa: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Z roku na rok zasoby mieszkaniowe powoli powiększają się pomimo spadku liczby ludności. Wyjątkiem jest spadek liczby zasobów zakładów pracy. Najbardziej zauważalna jest tendencja zwiększania się zasobów mieszkaniowych wśród osób fizycznych.

Analizując poniższe zestawienie należy stwierdzić, iż niekorzystnie na tle powiatu grudziądzkiego przedstawia się wyposażenie mieszkań w instalacje typu: wodociągi, łazienka, ustęp splukiwany, centralne ogrzewanie i gaz z sieci. Wyjątek jedynie stanowi dostęp do wodociągu.

Tab. 7. Budynki mieszkalne w gminie Rogóżno

Lata	2011	2012	2013	2014
Liczba	796	803	810	817

Podstawa: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Liczba budynków mieszkalnych nieznacznie wzrasta – średnio o siedem obiektów w ciągu roku. Podobny, wzrastający trend widoczny jest w powiecie grudziądzkim i całym województwie kujawsko – pomorskim. W tym samym czasie wzrosły także zasoby mieszkaniowe w gminie, które wynosiły odpowiednio w 2011 – 1131, 2012 – 1139, 2013 – 1146, 2014 – 1153. Liczba zasobów mieszkaniowych gminy (komunalne) w 2013 r. wynosiła 86. Jeśli chodzi o mieszkania niezamieszkałe w zasobach gminy (pustostany) to w 2009 r. były to cztery w 2013 – trzy mieszkania.

Tab. 8. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Wodociąg			Łazienka			Centralne ogrzewanie		
2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
96,8	96,8	96,8	83,0	83,1	83,2	67,6	67,8	68,0

Podstawa: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Liczba wodociągów w latach 2012 -2014 utrzymywała się na tym samym wysokim poziomie. Nieznacznie wzrosła liczba łazienek w mieszkaniach i instalacji centralnego ogrzewania. Wskaźniki dotyczące dwóch ostatnich rodzajów instalacji były nieznacznie niższe niż w powiecie grudziądzki, wyższe natomiast niż w sąsiedniej gminie Łasin.

5.2 Oświata i wychowanie

Przedszkole

W Rogóźnie funkcjonuje gminne przedszkole. Placówka wyposażona jest w sale lekcyjne, sale gier i plac zabaw.

Szkoły podstawowe

Na terenie gminy Rogóżno funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa w Białochowie;
- Szkoła Podstawowa w Rogóźnie;
- Szkoła Podstawowa w Szembruczkach.

Tab. 9. Statystyka szkół i przedszkola w gminie Rogóżno w 2014 roku

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów w oddziale
Przedszkole w Rogóźnie	2	41	4	20,5
SP w Białochowie	7	62	14	8,86
SP w Rogóźnie	8	131	14	16,38

SP w Szembruczku	7	74	15	10,57
Gimnazjum w Rogóźnie	6	108	14	18,0

Opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Gimnazjum

W gminie, po reformie oświaty, od 1 września 1999 r., funkcjonuje Publiczne Gimnazjum im. Żołnierzy Armii Krajowej.

Z przedstawionych danych w poniższej tabeli wynika, że:

w latach 2008 – 2013 liczba uczniów w szkołach podstawowych do roku 2012 miała tendencję malejącą;

- w 2011 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych – o 34 osoby;
- w szkołach gimnazjalnych w latach 2012 – 2013 nastąpił spadek liczby uczniów;
- w szkołach gimnazjalnych w 2013 roku wzrosła liczba absolwentów.

Tab. 10. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Rogóźnie w latach 2008 – 2014.

ROK	Jedn.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE								
uczniowie ogółem	osoba	249	238	228	215	234	226	267
absolwenci ogółem	osoba	29	49	47	49	41	28	bd
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE								
uczniowie ogółem	osoba	132	132	135	153	144	127	108
absolwenci ogółem	osoba	57	50	49	37	37	49	bd

Opracowanie własne FPGP

Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych wynosił w 2014 roku 71,8% i łącznie z rokiem 2013 jest najniższy w ostatnich 10 latach. Podobnie kształtuje się ten współczynnik dla szkolnictwa gimnazjalnego. Tu osiągnął on poziom 77,1% i jest najniższy w ostatnich 5-ciu latach. Przyczyną takiego stanu rzecz jest kierowanie uczniów do nauki przez rodziców do szkół poza terenem gminy.

5.3 Bezpieczeństwo publiczne

Teren gminy podlega pod zwierzchnictwo Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu. Na terenie gminy nie ma posterunku policji. Na terenie gminy funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednostki te znajdują się w miejscowości Rogóźnie, Rogóźnie Zamek, Szembruczek oraz Szembruk.

Według danych Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Bydgoszczy na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego mogą potencjalnie wystąpić zagrożenia:

a) pochodzenia naturalnego:

- powódzie spowodowane wylewami rzek i kanałów oraz wynikłe z wystąpienia nawalnych opadów atmosferycznych i roztopów;

- obejmujące dużą powierzchnię pożary traw, zarośli i lasów spowodowane czynnikami naturalnymi (np. uderzenie pioruna, samoistna reakcja chemiczna, itp.);
- zakażenia biologiczne ludzi i zwierząt gospodarskich występujące, jako konsekwencja epidemii i epizootii;
- wichury, śnieżyce gradobicia;
- trzęsienia ziemi (pochodzenia naturalnego);

b) związane z rozwojem cywilizacyjnym i działalnością człowieka:

- skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi (TSP) emitowanymi do atmosfery, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby w wyniku:
- awarii urządzeń, instalacji przemysłowych i zbiorników w zakładach produkujących, wykorzystujących w procesie produkcji lub magazynujących te środki,
- wypadków w czasie transportu tych środków drogami kolejowymi i samochodowymi;
- wielkich pożarów występujących na dużym obszarze lub obejmujących wiele obiektów, a powstałych w wyniku zapłonu lub wybuchu przemysłowych substancji chemicznych, awarii sieci przemysłowych, maszyn i urządzeń, zaprószenia ognia lub podpalenia;
- katastrofalne powodzie w wyniku awarii obiektów hydrotechnicznych;
- wypadki komunikacyjne, mogące mieć charakter katastrof np.: kolejowe, drogowe z udziałem wielu pojazdów, a także lotnicze;
- katastrofy budowlane mogące powstać w wyniku błędów budowlanych, awarii instalacji komunalnych, wad konstrukcyjnych;
- zakłócenia porządku i bezpieczeństwa publicznego spowodowane zamachami terrorystycznymi i inną działalnością zorganizowanych grup przestępczych, masowymi wystąpieniami lub protestami społecznymi na różnym tle;
- związane z występowaniem konfliktów zbrojnych;
- sytuacje kryzysowe będące skutkami wtórnymi katastrof np.: głód, epidemie, klęska ekologiczna.

5.4 Kultura i sport

W gminie funkcjonuje 1 biblioteka publiczna. Księgozbiór obejmuje 16 854 egzemplarzy.

Na terenie gminy działa jeden ośrodek kultury zlokalizowany w Rogóźnie. Posiada on swoją stronę internetową (<http://www.rogozno.naszgok.pl>), na której odnotowywane są bieżące wydarzenia kulturalne. Dowiedzieć się z niej można, że ramach ośrodka działa wiele sekcji sportowych (tenis stołowy, piłka, bilard, warcaby, szachy, kolarstwo), organizowane są zajęcia muzyczne, plastyczne, fotograficzne, taneczne, a także aerobik – działa w nim też klub seniora oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Podstawowym problemem uniemożliwiającym korzystanie z jego oferty jest kwestia transportu, szczególnie osób z odległych od Rogózna miejscowości. Obok tego niektóre zajęcia odbywają się w niekorzystnych dla dorosłych godzinach, przez co pracujący rodzice nie mogą dowieźć dzieci do ośrodka.

Obok dzieci, grupą szukającą możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego na wsi jest młodzież. Badania przeprowadzone przez Radę Monitoringu Społecznego z 2009 r. przedstawiają procentowy udział w rozrywkach młodych mieszkańców miast o różnej wielkości w ciągu ostatniego miesiąca w zestawieniu z ich rówieśnikami ze wsi. Z badania wynika, że 62 proc. młodzieży mieszkającej na wsi nie było w kinie, teatrze i na koncercie w ciągu ostatniego miesiąca w porównaniu z

34 proc. mieszkańców z miasta powyżej 200 tysięcy mieszkańców. Również 40 proc. młodych mieszkańców wsi nie było w ostatnim miesiącu w restauracji, kawiarni czy pubie wobec 19 proc. mieszkańców dużych miast³.

Za niezwykle istotny czynnik należy też uznać budowanie wśród dzieci i młodzieży związków z gminą – tożsamości regionalnej. Służyć temu mogą zajęcia propagujące poznawanie jej walorów kulturowych i przyrodniczych, prowadzone z ciekawymi osobami (miejscowymi rzeźbiarzami, malarzami, przewodnikami turystycznymi itd.). Jeśli na terenie gminy brakuje takich ludzi, za właściwe należałoby uznać utworzenie stowarzyszenia o charakterze kulturowym (np. historyczno-przyrodniczego), utrzymującego kontakty z takimi osobami mieszkającymi poza nią. Identyfikacja młodych ludzi z własną gminą zaowocować powinna w przyszłości mniejszą jej migracją - relatywnie chęcią powrotu do niej w celu osiedlenia się na stałe – a także większą aktywnością jej mieszkańców np. na polu rozwoju turystyki, ochrony krajobrazu czy zabytków.

Na terenie gminy działa Gminny Klub Sportowy Rogóźno. W 2015 roku na działalność Sportową wydatkowano z budżetu gminy 4 300 zł oraz dodatkowo udzielono dotacji dla Autonomicznej Ludowej Kolarskiej Sekcji „Stal” w Grudziądzu na prowadzenie szkoły kolarskiej „ORLIK” w Rogóźnie w kwocie 4 000 zł. Należy nadmienić, że działalność w zakresie upowszechniania kultury fizycznej prowadzi również Gminny Ośrodek Kultury w Rogóźnie.

5.5 Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Rogóźno funkcjonują cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Rogóźnie, Szembruku, Rogóźnie-Zamku i Szembruczkach. Oprócz tego stowarzyszenia: Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie kulturalno - oświatowe "Promień" w Szembruku i Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych. Łącznie na terenie gminy działa 7 stowarzyszeń.

Gmina posiada aktualny, uchwalony w 2015 roku, roczny Program współpracy Gminy Rogóźno z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2016 rok.

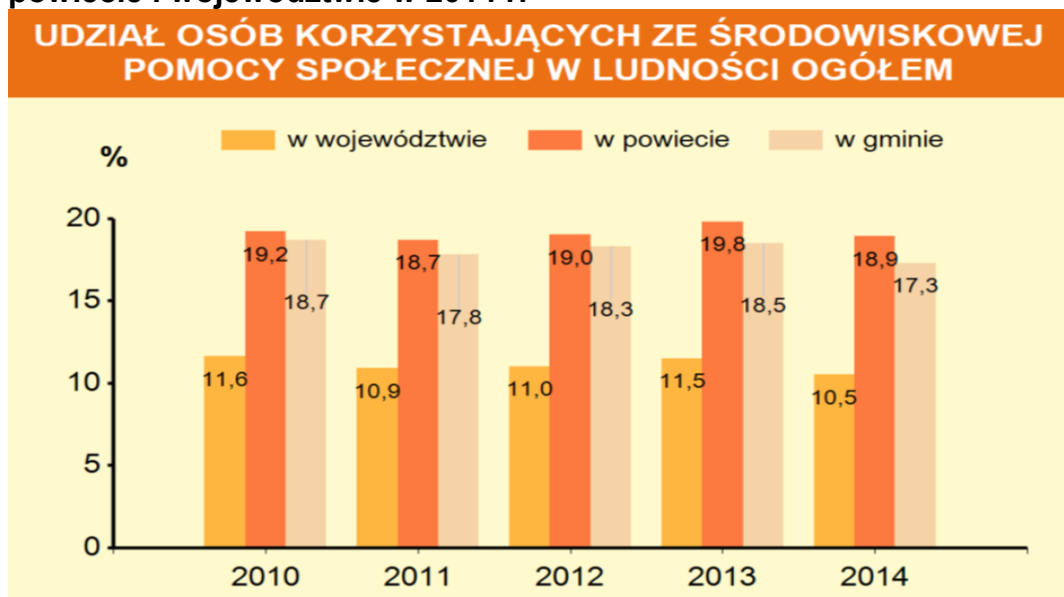
5.6 Pomoc społeczna

Jedną z ważnych instytucji gminnych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogóźnie, który realizuje zadania własne gminy i zlecone przez administrację państwową. Wydatki na pomoc społeczną w gminie Rogóźno kształtują się w okolicy 13% wydatków rocznych gminy i nieznacznie wzrastają od kilku lat. Poniżej przedstawiono dane porównawcze liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

---

³ http://www.piwniczna.pl/mfiles/833/28/0/z/CZAS_WOLNY_MLODZIEZY_MIESZKAJACEJ_NA_WSI.pdf

Rys. 3 Porównanie liczby osób korzystających z pomocy społecznej w gminie, powiecie i województwie w 2014 r.

Z przedstawionego wykresu wynika, że z pomocy społecznej w gminie Rogóžno korzystało w 2014 roku 17,3% mieszkańców, natomiast średnia dla powiatu grudziądzkiego jest nieco wyższa (18,9%), natomiast liczba osób korzystająca z takiej pomocy na obszarze województwa jest znacznie niższa (10,5%). Takie proporcje utrzymują się na tych obszarach, bez większych zmian, on co najmniej 2010 roku.

6. OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ŚRODOWISKA

6.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

Obszary i obiekty chronione prawem

W granicach gminy Rogóžno znajdują się następujące tereny (lub ich fragmenty) objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- Rezerwat Przyrody „Jamy”;
- Rezerwat Przyrody „Rogóžno Zamek”;
- Rezerwat Przyrody „Dolina Osy”;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Osy i Gardęgi;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH 040033 „Dolina Osy”;
- Stanowisko dokumentacyjne „Białochowo”;
- Pomniki przyrody;
- Użytki ekologiczne.

Rezerwat Przyrody „Jamy”

Rezerwat przyrody "Jamy" należy do leśnictwa Zarośle. Położony jest na wysoczyźnie morenowej Pojezierza Iławskiego o charakterze moreny falistej, z dużą różnorodnością utworów geologicznych i gleb. Wyróżniono gleby: brunatne

wyługowane, płowe właściwe, czarne ziemie murszowate, torfowe torfowisk niskich, torfowe torfowisk przejściowych i opadowo glejowe właściwe.

Zarządzeniem Nr 4/0210/2011 z dnia 5 grudnia 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ustanowił plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Jamy”.

Rezerwat Przyrody „Rogóżno Zamek”

Rezerwat Rogóżno Zamek został utworzony w 1974 roku (Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 września 1974 r.), na powierzchni 28,39 ha, w celu zachowania fragmentu wielogatunkowego lasu liściastego o charakterze naturalnym z udziałem jarzębu brekinii oraz wyjątkowo bogatym runem. Zajmuje on rozległy jar wyżłobiony w wysoczyźnie morenowej przez wody rzeki Gardęgi. Długość jaru na terenie rezerwatu wynosi około 1800 metrów, szerokość dna w dolnym biegu rzeki wynosi 150 do 200 m, głębokość 40 do 50 m. W skład rezerwatu wchodzi również odcinek rzeki Gardęgi, długości około 1800 metrów, o powierzchni 1,50 ha. Na terenie rezerwatu wyróżniono trzy zespoły roślinne. W południowo zachodniej części rezerwatu znajduje się okazałe wzniesienie zwane górą zamkową. Na przełomie XII i XIII wieku istniał tutaj prawdopodobnie gród słowiański, a wcześniej osada kultury łużyckiej. W końcu XIII wieku Krzyżacy zbudowali tutaj zamek.

Rezerwat Przyrody „Dolina Osy”

Rezerwat przyrody "Dolina Osy" utworzony został w 1994 roku (Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 czerwca 1994 r., w sprawie uznania za rezerwat przyrody.) na powierzchni 665,12 ha na terenie leśnictwa Słup. Teren objęty ochroną rezerwatową charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą (zbocza doliny Osy o dużych deniwelacjach). W skład rezerwatu wchodzi odcinek rzeki Osy o długości około 14 km i powierzchni 11,36 ha. W rezerwacie wyodrębniono 8 głównych zespołów roślinnych. Na obszarze rezerwatu występuje 60 gatunków ptaków. Do niewątpliwych osobliwości należy orlik krzykliwy, który od wielu lat gnieździ się w dolinie Osy. W 1999 roku zaobserwowano na terenie rezerwatu pierwsze ślady żerowania bobrów.

Fot. 5 Rzeka Osa

Archiwum RIGP

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniające się krajobrazy o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb człowieka związanych z turystyką i wypoczynkiem (art. 23 Prawo ochrony przyrody). Umiarkowane zagospodarowanie tych terenów powinno zapewniać stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Obszary chronionego krajobrazu np. doliny rzek, ciągi jezior, pełnią

często rolę korytarzy ekologicznych, umożliwiając migrację roślinom, zwierzętom lub grzybom. Służą wymianie i zachowaniu puli genowej poszczególnych gatunków. W rezultacie obszary chronionego krajobrazu pełnią rolę ekologicznego łącznika pomiędzy wszystkimi formami przyrody, układającymi się w system obszarów chronionych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi został utworzony w 1992 roku. Ustanowiono go w celu ochrony istniejącego krajobrazu oraz utworzenia korytarzy ekologicznych. Obszar zajmuje powierzchnię 16 355 ha. Powołany został Rozporządzeniem nr 21/92 Wojewody Toruńskiego z dn.10.12.1992 r.

Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły

Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły (Rozporządzenie nr 21/92 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r.) zajmuje powierzchnię 11542 ha, obejmuje wschodnią część doliny Wisły wzdłuż granicy województwa powyżej Grudziądza. Celem utworzenia OChK-u była ochrona istniejących form geomorfologicznych i naturalnego ukształtowania skarpy wiślanej w obrębie Kotliny Grudziądzkiej, Doliny Kwidzyńskiej, Pojezierza Chełmińskiego, ochrona roślin metodami biologicznymi, ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły obowiązują ustalenia zawarte w Uchwale nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (opublikowana w Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 99 poz. 793 z dnia 22 kwietnia 2011 r.).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Osy *Kod obszaru: PLH040033*

Obszar posiada powierzchnię 2 183,69 ha. Rozciąga się wzdłuż dolin rzek Osy i Gardęgi. Tworzy go grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny – 34,25%, żyzne buczyny – 5,7%.

Na Obszarze obowiązują ustalenia ochronne obowiązujące na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, rezerwatu przyrody Dolina Osy, strefach ochronnych wokół gniazd bielika i orlika krzykliwego oraz użytkach ekologicznych.

Pomniki przyrody

W myśl Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pomniki przyrody są elementami objętymi ochroną. Mogą to być zarówno elementy przyrody ożywionej, takie jak aleje drzew, skupiska drzew lub pojedyncze osobniki. Poza elementami żywymi mogą to być również elementy przyrody nieożywionej takiej jak głazy narzutowe. W sumie zinwentaryzowano 116 pomników przyrody.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Pełnią ważne funkcje biocenotyczne oraz fizjocenotyczne, są schronieniem dla zwierząt. W sumie odnotowano 109 pozycji użytków ekologicznych.

Stanowisko dokumentacyjne „Białochowo”

Stanowisko dokumentacyjne to stosunkowo nowa forma ochrony. W miejscowościach Dusocin i Mokre w obrębie Nadleśnictwa Jamy znajduje się

fragment stanowiska dokumentacyjnego przyrody nieożywionej „Białochowo” uznanego Rozporządzeniem nr 9/98 Wojewody Toruńskiego z dnia 15 maja 1998 r. Całe stanowisko zajmuje powierzchnię 93,52 ha. Obejmuje zalesiony fragment strefy zboczowej Basenu Grudziądzkiego i wysoczyzny morenowej, pociętej gęstą siecią źródlisk i wąwozów z wychodnią skał plejstoceniowych.

6.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest za pomocą następujących ujęć wody:

Kłódka:

głębokość studni 57 m, zasoby eksploatacyjne - 27,38 m³/h.

Zarośle:

głębokość studni 65,5 m, zasoby eksploatacyjne - 34,00 m³/h.

Rogóżno:

głębokość studni: studnia wiercona nr 1 - 89,0 m, studnia wiercona nr 2 - 94,00, studnia wiercona nr 3 - 89,00; zasoby eksploatacyjne na poziomie 50,00 m³/h.

Szembruk:

głębokość studni: 52,0 m, 55,0 m.

Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła w 2014 r. 154,3 km. Liczba osób korzystających z tej sieci wynosiła w 2014 r. – 3848. Daje to 92,1 proc. mieszkańców gminy, która ta liczba jest porównywalna do odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej w powiecie (92,5 proc.) i nieco niższa od wojewódzkiej (95,2 proc.)⁴.

Kanalizacja, wodociągi, gaz

Zaledwie 7,1 proc. mieszkańców gminy korzystało w 2014 r. z zasobów sieci gazowniczej (powiat - 11,5 proc., województwo – 43, cała Polska – 52,2).

Odprowadzania ścieków

Część gminy Rogóżno wyposażony jest w sieć kanalizacyjną. Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2014 rok, całkowita długość czynnej sieci kanalizacyjnej dla obszaru całej gminy wynosi 38,0 km. Ścieki z terenu gminy Rogóżno odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków. Z terenu gminy odprowadzono do oczyszczalni 49 dm³ ścieków. Do budynków prowadzi 188 połączeń sieci kanalizacyjnej. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 1 354 osób, co stanowi 32,21% mieszkańców gminy.

Łączna długość sieci kanalizacji w gminie wynosiła w 2014 r. 38 km. Współczynnik długości sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w latach 2012-2014 wynosił: 0,2 – czyli tyle samo ile w całym powiecie grudziądzkim. Był nieco niższy od wojewódzkiego (0,3) i krajowego (0,5 w 2014 r.). Tym samym odsetek osób korzystających z kanalizacji kształtował się na poziomie około 32 %. Był on nieco niższy niż w powiecie grudziądzkim (38,6 proc.) i znacznie niższy niż w całym województwie (69,1 proc.) w 2014 r.⁵

Na terenie gminy funkcjonują też indywidualne systemy ściekowe. W miejscowości Rogóżno funkcjonuje Gminna Oczyszczalnia Ścieków.

Podsumowując: łączną długość sieci kanalizacyjnej należy uznać za niewystarczającą. Również ze stałych przyłączy gazowych korzysta niewiele osób.

⁴ Krajowa 91,6 proc. - <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

⁵ Cała Polska 68,7 proc. - <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

6.3 Gospodarka odpadami stałymi

Gospodarka odpadami

Gmina Rogóżno nie posiada własnego składowiska odpadów. Obecny system gospodarki odpadami oparty jest o pojemniki stacjonarne, kosze uliczne i pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Na terenie gminy Rogóżno nie występują mogilniki, w których gromadzono niebezpieczne odpady. Odpady azbestowe powstają głównie w budownictwie podczas prowadzonych prac demontażowych. Odpady medyczne powstają w ośrodkach zdrowia i gabinetach prywatnych. Podlegają one selektywnej zbiórce odpadów.

Gmina Rogóżno nie posiada instalacji służącej do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Zagospodarowaniem odpadów zajmują się firmy odbierające odpady komunalne z terenu gminy.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012 – 2017 Gmina Rogóżno należy do Regionu Tucholsko – Grudziądzkiego, dla którego funkcjonują 3 instalacje do przetwarzania odpadów:

- Bładowo
- Sulnówko
- Zakurzewo

Zmieszane odpady komunalne oraz odpady biodegradowalne zebrane z terenu gminy przekazywane są do Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Zakurzewie.

Zgodnie ze sprawozdaniami składanymi do urzędu przez podmioty zajmujące się odbiorem odpadów komunalnych, z terenu Gminy Rogóżno w 2015 roku zebrano 825,5 Mg (ton) odpadów komunalnych oraz 41,2 kg przeterminowanych leków.

W roku 2013 zebrano 693,4 Mg odpadów komunalnych, a w roku 2014 zebrano 786,7 Mg odpadów.

Powyższe dane pokazują, że ilość odpadów zebranych z terenu gminy sukcesywnie rośnie. W 2015 roku zebrano o 38,8 ton odpadów więcej, z czego tylko 13,6 ton to wzrost masy odpadów komunalnych zmieszanych. Pozostałe 25,2 tony przypadają na odpady segregowane. Świadczy to o dużym zaangażowaniu mieszkańców w segregację odpadów. Dzięki temu w 2015 roku gmina osiągnęła wysoki poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, który wyniósł 31,03% (wymagany do osiągnięcia przez gminy poziom na 2015 rok wynosi 16%).

6.4 Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem

Dane o poziomie emisji zanieczyszczeń powietrza odnoszą się do powiatu i do województwa. Poniżej przedstawiono emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych - emisję zanieczyszczeń gazowych w tonach/rok.

Tab. 11. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczeg. uciążliwych

lata	2013	2014	2015
Kujawsko pomorskie	7 938 915	8 102 409	8 380 278
Powiat grudziądzki	3 676	3 029	3 225

Dane GUS

Jak wynika z powyższego zestawienia emisja zanieczyszczeń powietrza z

zakładów szczególnie uciążliwych pozostaje od lat na podobnym poziomie.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg. kierunków inwestowania w tys. zł - zmniejszenie hałasu i wibracji.

Tab. 12. Nakłady na środki trwałe na zmniejszenie hałasu i wibracji

lata	2013	2014
Kujawsko - pomorskie	1 940,0	535,0
Powiat grudziądzki	0	0

Dane GUS

Nakłady na zmniejszenie hałasu i wibracji w ostatnich 3 latach na obszarze powiatu grudziądzkiego były równe zero.

7. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

7.1 Podmioty gospodarcze

Z zestawionych poniżej danych wynika, że:

- najwięcej podmiotów gospodarki narodowej należało do sektora prywatnego, co stanowiło 94,47% wszystkich podmiotów;
- w sektorze publicznym funkcjonuje jedynie 5,53% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej;
- przeciętnie w skali roku przybywało 4 nowe podmioty, za wyjątkiem okresów: 2006 – 2007 i 2010 – 2011, kiedy nastąpił spadek;
- w sektorze prywatnym najwięcej jest podmiotów należących do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 84,04% podmiotów z sektora prywatnego;
- w sektorze prywatnym najmniej jest spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego – zaledwie 0,53% podmiotów z tego sektora;
- w sektorze prywatnym, wzrost liczby nowych podmiotów nastąpił w okresach: 2002 – 2003, 2004 – 2006, 2007 – 2010.

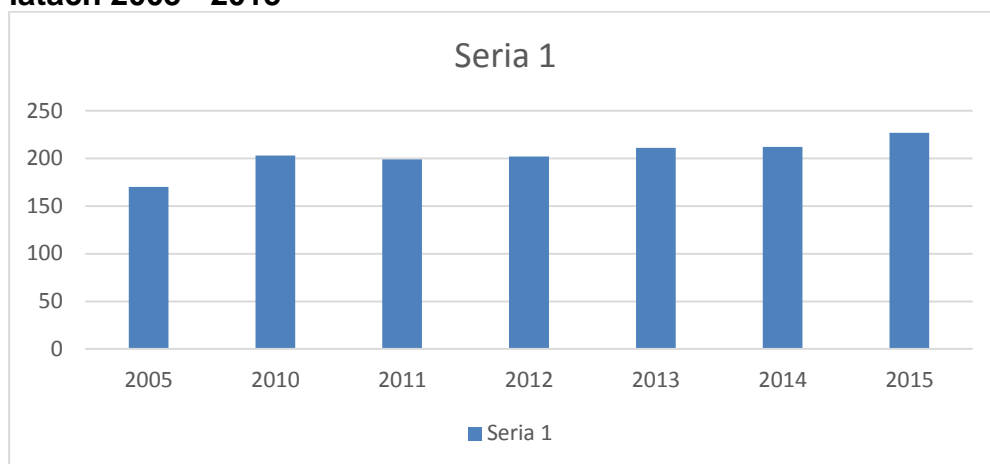
Tab. 13. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych

	2002	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	165	170	203	199	202	211	212	227
sektor publiczny ogółem	11	11	11	11	12	12	12	12
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	6	6	7	7	7	7
sektor prywatny ogółem	154	159	192	188	190	199	200	208
osoby fizyczne prowadzące	127	129	162	158	160	166	bd	bd

działalność gospodarczą								
spółki handlowe	5	6	6	6	6	7	bd	bd
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	0	0	0	0
spółdzielnie	2	2	2	2	2	2	2	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	7	7	9	9	9	10	10	10

Dane: GUS

Rys. 4 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2005 - 2015

Dane: GUS

Według danych odnoszących się do podziału podmiotów gospodarki narodowej PKD 2007 w latach 2009 – 2015 wynika, że:

- najwięcej podmiotów należało do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle, stanowiły one 32,16% ogółu;

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie gminy Rogóżno zaliczono:

Gospodarstwo Rolne Tomasz Michalczyk Zakład Rolny Rogóżno Zamek;
 Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Rogóżnie;
 Nadleśnictwo Jamy;
 Ubojnia Zwierząt Rzeźnych „Dragon” P. Jeleniewski M. Brokowski Skurgwy;
 ANPOL – Ubojnia Bydła i Trzody R. Aniołowski Szembruk;
 AGRO-MIL G. Ochocki – maszyny rolnicze, części do maszyn Rogóżno;
 TACZBUD H. Taczyński – Zakład Ogólnobudowlany Skurgwy.

Tab. 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

2012	2013	2014	2015
482	502	507	543

Dane: GUS

Liczba podmiotów w gminie na 10 tys. ludności wzrasta, była jednak niższa niż w całym powiecie grudziądzkim gdzie wynosiła: w 2012 r. – 650, 2013 r. – 673, 2014 r. – 689, w 2015 r. - 717.

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w 2015 r. wynosiła 180. Tym samym liczba prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w 2015 r. wynosiła 43 osoby. Była niższa od powiatu grudziądzkiego gdzie wynosiła w tym samym roku 56 osób.

7.2 BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

W gminie Rogóżno na 1000 mieszkańców pracuje **61** osób. Spośród nich **46,0%** wszystkich ogółem stanowią kobiety, a **54,0%** mężczyźni.

Bezrobocie w gminie Rogóżno wynosiło w 2014 roku **25,0%** (**31,0%** wśród kobiet i **20,1%** wśród mężczyzn).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Rogóżno wynosi **3.305,50 zł**, co odpowiada **82.60%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rogóżno **214** osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a **81** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **-133**.

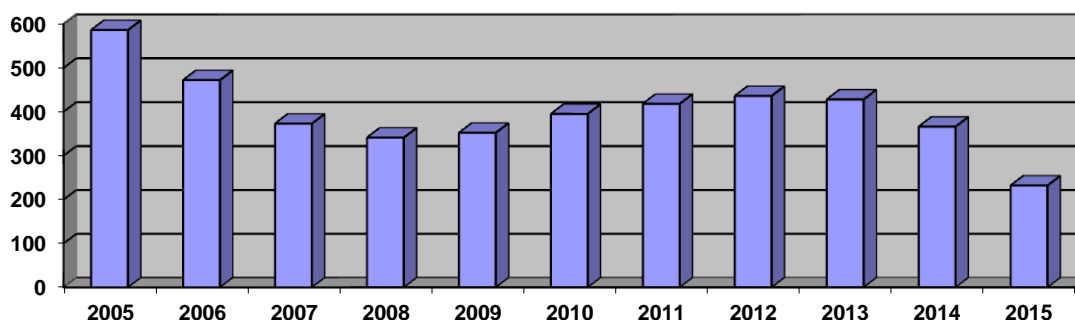
48,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rogóżno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **26,2%** w przemyśle i budownictwie, a **9,8%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **1,2%** pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tab. 15. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według płci w latach 2005-2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mężczyźni	291	203	103	122	154	184	178	195	194	161	96
kobiety	295	269	270	219	198	211	240	241	234	205	136
razem	586	472	373	341	352	395	418	436	428	366	232

Dane: GUS

Rys. 5. Wykres zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2005 – 2015

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Rogóżno w 2015 r. była najniższa od co najmniej 10 lat. Ponad dwukrotnie mniej osób pozostawało w tym roku bez pracy w porównaniu z 2005 r. Tendencja malejąca utrzymuje się od 2012 r. Wyższe bezrobocie utrzymuje się w stosunku do kobiet – co jest typowe dla całego powiatu, województwa a nawet kraju.

8. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Warunki klimatyczne

Gmina Rogóżno położona jest w przejściowej strefie klimatycznej. Strefa ta leży pomiędzy obszarem o typowo morskim klimacie charakterystycznym dla Europy Zachodniej, a obszarem o klimacie kontynentalnym charakterystycznym dla Europy Wschodniej. Napływ różnorodnych mas powietrza – od podzwrotnikowego do arktycznego – powoduje dużą zmienność pogody oraz duże wahania przebiegu pogody w kolejnych latach i porach roku.

Najbliżej położoną stacją meteorologiczną jest stacja Rogóżno (około 10 km na wschód od centrum gminy Rogóżno). Dane wieloletnie opadów atmosferycznych wskazują na ich stosunkowo małą ilość. Średnia suma opadów za okres 1966–1975 kształtowała się na poziomie 523 mm. Średnia roczna temperatura z wynosi $+7,3^{\circ}\text{C}$. W ciągu roku notuje się około 110 dni z przymrozkami. Analiza różnicy wiatrów wykazuje, że przeważają wiatry wiejące z kierunków zachodnich: SW – 18,1%, W – 16,0%, NW – 12,8%. Najmniejszy udział w różnicy wiatrów mają wiatry wiejące z kierunków wschodnich: E – 4,6%, NE – 5,8%, SE – 8,4%. Wiatry wiejące z południa i północy stanowią po 12%, zaś około 10% stanowią okresy bezwietrzne.

Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych.

Tabela 16. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych.

Wielkość gospodarstw	Liczba gospodarstw	%
do 1 ha włącznie	122	22,59
1 ha – 5 ha	197	36,48
5 ha – 10 ha	77	14,26
10 ha – 15 ha	36	6,67
powyżej 15 ha	108	20
Razem	540	100

Dane: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Tabela 17. Powierzchnia gospodarstw według klas wielkościowych

. Wielkość gospodarstw	Łączna powierzchnia gospodarstw w ha
do 1 ha włącznie	58,49
1 ha – 5 ha	510,91
5 ha – 10 ha	641,82
10 ha – 15 ha	480,69
powyżej 15 ha	5589,66

Dane: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Największą powierzchnię zajmują gospodarstwa liczące powyżej 15 ha. Sytuacja ta nie jest związana z ilością gospodarstw rolnych w tej grupie. Najmniejszą powierzchnię zajmują gospodarstwa do 1 ha włącznie. Tendencja ta jest również inna niż ilość gospodarstw w tej grupie.

W wyniku analizy struktury dochodów gospodarstw rolnych stwierdzono, iż najwięcej gospodarstw utrzymywało się z działalności rolniczej – 85%. Kolejne miejsca zajmują gospodarstwa, dla których dochód stanowi praca najemna – 31%.

Tabela 18. Kierunki produkcji roślinnej w gminie Rogóżno.

Kierunki produkcji roślinnej	Powierzchnia zasiewów (ha)
zboża razem	360
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	360
ziemniaki	124
uprawy przemysłowe	297
buraki cukrowe	18
rzepak i rzepik razem	109

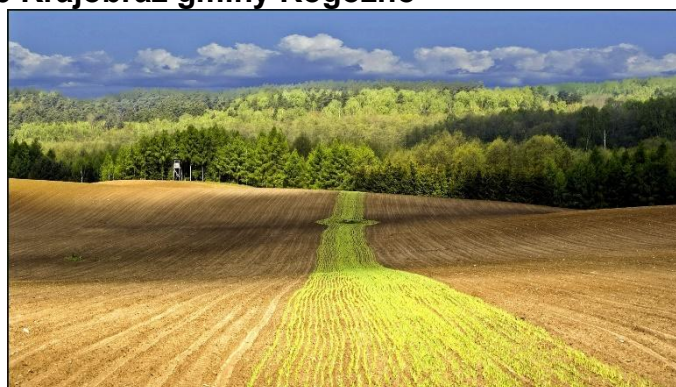
Dane: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Najpopularniejszą uprawą w gminie są zboża, stanowiące 28,39% powierzchni wszystkich zasiewów. Najmniejsza powierzchnia dotyczy buraków cukrowych. Stanowią one 1,42% powierzchni wszystkich zasiewów. Spośród wszystkich gospodarstw rolnych w gminie, najwięcej zajmowało się hodowlą drobiu – 21,53%. Wynik ten jest wprost proporcjonalny do liczby sztuk. Najwięcej sztuk dotyczyło trzody chlewnej. Najmniej gospodarstw zajmowało się hodowlą koni – jedynie 16, co stanowiło 2,44% wszystkich gospodarstw w gminie.

Gospodarstwa na terenie gminy są w dość dobrym stopniu wyposażone w budynki, maszyny i urządzenia służące prowadzeniu działalności rolniczej. Wśród kierujących gospodarstwami rolnymi w gminie Rogóżno dominują osoby bez wykształcenia rolniczego – 52,69%. Następną grupę stanowią osoby, które ukończyły jedynie kurs rolniczy – 23,23%. Najmniej było z wykształceniem wyższym rolniczym, które stanowiły 0,67% ogółu.

Na terenie gminy Rogóżno funkcjonuje jedno rolnicze zrzeszenie pod nazwą: Nadwiślańska Grupa Producentów Tytoniu.

Fot. 6 Krajobraz gminy Rogóżno

Autor – Zbigniew Ossowski

Leśnictwo

Na terenie gminy lasy zajmują obszar 4015 ha. Stanowi to 34,54% powierzchni całej gminy. Lasy państwowe zajmują powierzchnię 3 815 ha. Powierzchnia lasów prywatnych wynosi 176 ha. Lasy i inne obszary oraz obiekty cenne przyrodniczo w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jamy pełnią istotną funkcję w krajowej sieci ekologicznej ECONET POLSKA. Sieć ta tworzy spójny przestrzennie system obszarów, których walory przyrodnicze mają najwyższą rangę krajową i międzynarodową. Połączone są one korytarzami ekologicznymi. Kompleksy leśne Nadleśnictwa Jamy stanowią stosunkowo duże obszarowo wyspy środowiskowe w

rolniczym krajobrazie Ziemi Chełmińskiej. Największe z nich stanowią fragmenty korytarzy ekologicznych o znaczeniu europejskim, krajowym lub lokalnym. Pełnią niezmiennie istotną rolę ekologiczną. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie na terenie nadleśnictwa Jamy powołano, zarządzeniem nr 24 dyrektora RDLP w Toruniu z 5 listopada 2003 roku, siedliska podlegające ochronie. Wyznaczono je poza rezerwatami przyrody, użytkami ekologicznymi i stanowiskami dokumentacyjnymi, gdyż uznano, że w obrębie tych form ochrony są one dostatecznie chronione. Flora nadleśnictwa Jamy jest bardzo bogata, dotychczasowe badania wykazały występowanie ponad 1000 roślin naczyniowych, co oznacza, że w obrębie jednostki występuje ponad połowa gatunków flory Polski niżowej.

W Nadleśnictwie występuje większość drzew występujących na niżu Polski. Brakuje jedynie stanowisk jodły pospolitej, modrzewia polskiego i europejskiego. Na obszarze Nadleśnictwa stwierdzono występowanie niemal 30 zespołów i trwałych zbiorowisk leśnych oraz zaroślowych. Największą powierzchnię w lasach zajmują sztuczne monokultury sosnowe. W Nadleśnictwie zachowało się sporo zbiorowisk o charakterze naturalnym i zbliżonym do naturalnego, w tym m. in. stosunkowo duży areał lasów grądowych. Drzewostan nadleśnictwa tworzą przede wszystkim dęby - bezszypułkowy lub rzadziej - bezszypułkowy. Luźny na ogół drzewostan i stosunkowo żyzne gleby umożliwiają w runie rozwój przedstawicielom różnych grup syntaksonomicznych. Obok roślin typowo leśnych rosną więc w nim liczne światłolubne gatunki łąkowe, murawowe, okrajkowe i inne. Stosunkowo dużą powierzchnię na terenie Nadleśnictwa Jamy zajmują lasy łęgowe. W zagłębieniach o utrudnionym odpływie, na terenie całego Nadleśnictwa występują lasy z panującą olszą czarną – tzw. olsy (olesy).

Informacje na temat fauny Nadleśnictwa Jamy opierają się głównie na danych dotyczących fauny rezerwatu „Dolina Osy”. Zaobserwowano na jego terenie 100 gatunków ptaków, w tym m. in.: bocian czarny, kania czarna, kania ruda, bielik, orlik krzykliwy, krogulec, puszczyk, sowa uszata, włośchatka, dudek, kretogłów, dzięcioł zielony, piegża, piecuszek, czy zagrożona wyginięciem muchołówka szara. Spośród pozostałych zagrożonych kręgowców w rezerwacie spotkać można piskorza, strzeblę błotną, traszki grzebieniastą i zwyczajną, kumaka nizinny, grzebiuszkę, ropuchy szara i zieloną, rzekotkę, żaby moczarową, trawną, jeziorową i wodną, padalca, jaszczurki zwinkę i żyworódkę, żmiję zygzakowatą, zaskrońca, jeża wschodniego, kreta, ryjówki aksamitna i malutką, rzęsorka, nocki Nattera i rudego, karliki malutkiego i większego, borowca wielkiego, mopka, gacka brunatnego, wydrę, łasice oraz gronostaja.

Obecny stan sanitarny drzewostanów jest bardzo dobry, a stan zdrowotny dobry.

9. TURYSTYKA I REKREACJA

9.1 Baza turystyczna

Gmina Rogóźno ze względu na liczne walory przyrodnicze, historyczne – a także położenie w pobliżu dużego Grudziądza i ważnych arterii drożnych stanowić by mogła ciekawą alternatywę dla turystów udających się nad morze (poblże autostrady A1) lub na Mazury (przebiegająca przez gminę droga krajowa nr 16).

Przez gminę Rogóźno przebiega oznakowany **szlak turystyczny** tzw. "żółty", którego ogólna długość wynosi 72 km. Biegnie on z Grudziądza przez Kłódkę-

Dąbrówkę Królewską, Salno, Orle, Słupski Młyn, Szczepanki. Rogóźno Zamek, Sobótkę, Wydrzno, Szywałd nad jeziorem Kuchnia. Cennym obiektem dla edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży jest też ścieżka przyrodniczo - leśna "Białochowo" powstała na terenie leśnictwa Białochowo. Ścieżka ma 1900 m długości - rozpoczyna się ogólną ekspozycją o tematyce przyrodniczo-leśnej, następnie znajduje się na niej kilkanaście stanowisk dydaktycznych m.in.: pomniki przyrody, oczko wodne, plantacje drzew leśnych, młodnik dębowy itp.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie w 2015 r. działał jeden całoroczny **obiekt noclegowy** z 16 miejscami⁶. Niewielką ilością miejsc noclegowych dysponują też miejscowe gospodarstwa agroturystyczne. Na stronie Informacji Turystycznej w Grudziądzu odnotowano jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Rogóźno – na stronie: <http://www.eholiday.pl/noclegi-rogozno-36566-agroturystyka.html> z kolei dwa gospodarstwa agroturystyczne w miejscowościach Szembruczek i Rogóźno-Zamek. Brakuje danych na temat bazy noclegowej na stronie internetowej gminy – co uniemożliwia weryfikację rozbieżnych danych odnośnie aktualnej liczby i lokalizacji tego rodzaju obiektów.

Baza turystyczna składa się zatem z trzech obiektów noclegowych, które oferują ok. 50 miejsc noclegowych.

9.2 ATRAKCJE KULTUROWE

Wśród zlokalizowanych na jej terenie walorów kulturowych wymienić należy:

- kościół pw. św. Krzyża w Gubinach wzniesiony w XIV w., odbudowany w latach 1703-1709 po zniszczeniach dokonanych przez Szwedów z wystrojem barokowym i rokokowym;
- ruiny zamku krzyżackiego z epoki średniowiecza w miejscowości Rogóźno-Zamek. Pierwotnie cały kompleks składał się z kwadratowego zamku górnego, zamku średniego i rozległego przedzamcza. Po dziś dzień zachowała się monumentalna 7-kondygnacyjna wieża bramna zamku średniego, narożna wieżyczka i fragmenty murów. Na obszarze przedzamcza w XIX w. wybudowano dwór. Przypuszczalnie z miejscowej kaplicy zamkowej pochodzi drewniana rzeźba Madonny szafkowej z końca XIV w., obecnie znajdująca się w zbiorach Germanisches Nationalmuseum w Norymberdze. Kompleks znajduje się na terenie rezerwatu przyrody Rogóźno Zamek;
- kościół w Rogóźnie, pierwotnie gotycki, wzniesiony na początku XIV wieku. Wielokrotnie niszczone między innymi przez Szwedów, a następnie odbudowywany – częściowo utracił swoje cechy stylowe;
- kościół parafialny w Szembruku pw. św. Bartłomieja z lat 1715-1716 wraz z cmentarzem przykościelnym. Bardzo atrakcyjny wizualnie, drewniany o konstrukcji zrębowej na nowszym, kamienno-ceglanym podmurowaniu. Wystrój wnętrza barokowy, wieża o konstrukcji słupowo-ramowej, w której zawieszony jest dzwon z 1711 roku.
- zespół dworski z końca XIX w. w Szembruku, wraz z pozostałościami parku;
- na niewielkim półwyspie przy południowym brzegu jez. Kuchnia, około 2 km od kościoła w Szembruku, znajdują się mało czytelne wały i fosa grodziska z przełomu X/XI w. Na podwórku leśnictwa Zwierzyniec ocalał natomiast granitowy słup graniczny przeniesiony tu z odległej o 1 km byłej granicy polsko-niemieckiej. Jest on pamiątka Układu Wersalskiego z 1919 r.
- klasycystyczny dwór z XIX w., murowany, otoczony starym parkiem w miejscowości Białochowo.

⁶ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/tablica>

Oprócz tego na terenie gminy znajdują się też inne, w wielu przypadkach niezinwentaryzowane, zaniedbane obiekty, takie jak: cmentarze ewangelickie zlokalizowane w rejonie miejscowości: Budy, Kłódka – w tym rodowy, Rogóżno-Zamek, Szembruczek - oraz elementy fortyfikacyjne z I połowy XX w. – w pobliżu miejscowości Kłódka.

Do najlepiej zachowanych należą ogólnodostępne świątynie zlokalizowane na terenie gminy. Szczególnie pięknie odrestaurowany drewniany kościół w Szembruku stanowi wyjątkowy obiekt na mapie gminy i całego województwa kujawsko-pomorskiego. Słabością jest ich słabe oznakowanie, brak wydanych przewodników turystycznych po gminie uwzględniających ich walory oraz niewystępowanie ich w obrębie ogólnopolskich szlaków turystycznych.

Do najciekawszych obiektów historycznych należy także kompleks dawnego zamku krzyżackiego, który nie jest obecnie wykorzystywany turystycznie - a przez to przystosowany do obsługi ruchu turystycznego. Jego zwiedzanie jest możliwe tylko za zgodą prywatnego właściciela. Obiekt ten nie został też włączony do któregośkolwiek z ogólnopolskich szlaków turystycznych. Brakuje też jego odpowiedniego oznakowania na drodze krajowej nr 16, w bezpośrednim sąsiedztwie której się znajduje.

Zamierzeniem władz gminy Rogóżno jest powołanie do życia trzech tzw. parków kulturowych - są one formą ochrony krajobrazu kulturowego, mającą na celu utrzymanie i wyeksponowanie ukształtowanych w wyniku działalności człowieka, wyróżniających się krajobrazowo terenów z zachowanymi zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, a także innymi zabytkami istotnymi dla tego krajobrazu oraz elementami przyrody.

Fot. 7 Krajobraz gminy Rogóżno

Autor – Zbigniew Ossowski

10. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY

Wielkość dochodów osób fizycznych jest jednym z grupy wskaźników charakteryzujących poziom zamożności społeczeństwa.

Suma wydatków z budżetu gminy Rogóżno wyniosła w 2014 roku 12,8 mln złotych, co daje 3,0 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 11,6% w porównaniu do roku 2013. Największa część budżetu gminy Rogóżno - 35,2%, została przeznaczona na dział - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na dział - Pomoc społeczna (21,6%) oraz na dział - Administracja publiczna (13,3%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 1,6 mln złotych, czyli 12,3% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu gminy Rogóżno wyniosła w 2014 roku 13,0 mln złotych, co daje 3,1 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 0,3% w porównaniu do roku 2013. Największa część

dochodów wygenerował dział - Różne rozliczenia (35.9%). Duża część wpływów pochodzi z dział - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (31.3%) oraz z dział - Pomoc społeczna (17.2%). W budżecie gminy Rogóżno wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 244 złotych na mieszkańca (8,0%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 2,2 złotych na mieszkańca.

W 2015 roku dochody budżetu gminy wyniosły 13.330.838,00 zł, natomiast wydatki 14.184.012,00 zł., z czego wydatki majątkowe wyniosły 1.910.697,00 zł. (13,4%).

10.1 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY ROGÓŻNO

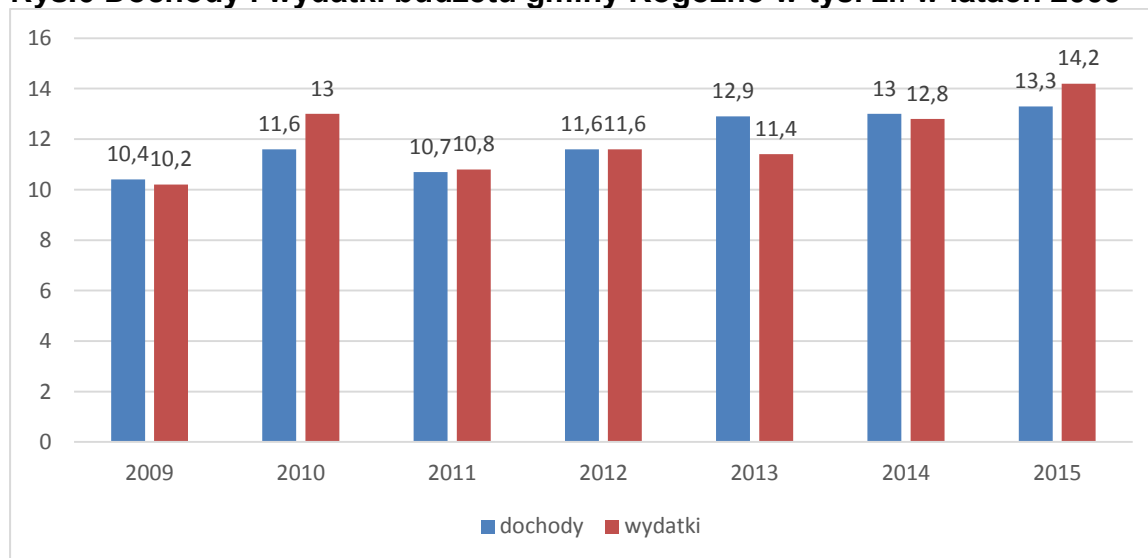
Tab.19 Dochody i wydatki gminy Rogóżno w latach od 2009 do 2015

	Dochody w mln. zł	Wydatki w tys. zł	Dochody na 1 mieszk. w zł.	Wydatki na 1 mieszk. w zł.
2009	10,4	10,2	2.500	2.500
2010	11,6	13,0	2.800	3.100
2011	10,7	10,8	2.500	2.600
2012	11,6	11,6	2.800	2.800
2013	12,9	11,4	3.100	2.700
2014	13,0	12,8	3.100	3.000
2015	13,3	14,2	b.d.	b.d.

Dane GUS, Urząd Gminy

Dochody i wydatki budżetu Gminy Rogóżno sytuują się od wielu lat jako zrównoważone. Gmina zaciąga niewielkie pożyczki i terminowo je spłaca.

Rys.6 Dochody i wydatki budżetu gminy Rogóżno w tys. zł. w latach 2009 – 2015

Opracowanie własne

Z powyższego zestawienia wynika zadłużenie się gminy w 2010 roku i cykliczność spłaty zadłużenia. Dochody przeważały nad wydatkami w latach 2009, 2013 i 2014, natomiast wydatki były wyższe niż dochody w latach 2010, 2011 i 2015.

W strukturze dochodów gminy obserwuje się coroczną dynamikę wzrostów dochodów gminy. Na koniec 2015 roku gmina posiadała deficyt w wysokości 853 tys. zł., co stanowi 6,4% dochodów ogółem.

Średnia wielkość dochodów i wydatków budżetu na jednego mieszkańca mieści się w grupie gmin poniżej średniej województwa kujawsko-pomorskiego, co dowodzi średniej i niskiej aktywności lokalnej gospodarki.

Tab. 20 Niektóre dochody budżetu gminy w 2014 i 2015 r. w tys. zł.

Rodzaj dochodu	2014 r.		2015 r.	
	tys. zł.	%	tys. zł.	%
Dochody ogółem	13.000	100	13.331	100
Dochodu własne	5.100	39,2	4.749	35,6
Dochody od osób prawnych i fizycznych	4.069	31,3	3.774	28,3
Subwencja ogólna	4.600	35,4	4.720	35,4
Dotacje	3.300	25,4	3.854	28,9
Pomoc społeczna	2.301	17,7	2.143	16,1

Dane: GUS 2015 r.

W latach 2014 i 2015 dochody własne gminy i dochody od osób prawnych i fizycznych nieco zmalały. Wzrosła natomiast kwota subwencji i dotacji.

Tab. 21 Niektóre wydatki budżetu gminy według działów w 2014 i 2015 r. w tys. zł.

Działy	2014 r.		2015 r.	
	tys. zł.	%	tys. zł.	%
Wydatki ogółem	12.800	100	14.184	100
Rolnictwo i łowiectwo	800	6,25	557	3,93
Oświata i wychowanie	4.500	35,15	5.790	40,82
Pomoc społeczna	2.800	21,88	2.709	19,1
Administracja samorządowa	1.700	13,28	1.896	13,37

Dane: GUS 2015 r.

Zestawienie wydatków wskazuje na ponadprzeciętne wydatki gminy na pomoc społeczną i administrację samorządową. Warto podkreślić jest także uzyskanie przez gminę Rogóżno wsparcia ze środków krajowych i Unii Europejskiej w kwocie 131.614,00 zł. W 2015 roku struktura wydatków uległa nieznacznemu pogorszeniu poprzez wzrost wydatków w obszarze oświaty oraz administracji.

Fot. 8 Zawody strażackie w Rogóźnie

Autor – Kazimierz Żołnowski

11. GŁÓWNE PROBLEMY GMINY ROGÓŻNO I ANALIZA SWOT

11.1 Główne obszary i problemy rozwojowe gminy

1. Zła jakość dróg powiatowych i gminnych
2. Brak dróg dla rowerzystów
3. Niedostateczne oświetlenie dróg gminnych
4. Niedostatek obszarów rekreacyjnych na terenie gminy
5. Zbyt mała liczba przyłączy sieci gazu przewodowego
6. Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna
7. Mała liczba zakładów pracy
8. Wysokie bezrobocie
9. Zwierzyna leśna czyniąca szkody w rolnictwie
10. Nieodpowiednia ilość zajęć pozalekcyjnych w szkołach gminnych
11. Słabo rozwinięta sieć klubów sportowych i infrastruktury sportowej, w tym dla dzieci
12. Brak promocji turystycznej
13. Niska aktywność społeczna, brak organizacji pozarządowych
14. Niedostępne walory turystyczne (np. zamek)
15. Niedostatecznie rozwinięta sieć komunikacji
16. Patologie społeczne na terenie gminy (alkoholizm)
17. Brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych (drogi, dojazdy itp.)
18. Brak zagospodarowania turystycznego jezior
19. Niska liczba przyłączy do kolektorów ściekowych w niektórych miejscowościach
20. Niezagospodarowane stoki i zbocza na terenie gminy
21. Niska jakość usług zdrowotnych
22. Brak chodników przy drodze krajowej nr 16 i wojewódzkiej 535
23. Brak świetlicy w niektórych sołectwach
24. Niski budżet gminy
25. Brak dodatkowych dochodów do budżetu gminy
26. Niska opłacalność małych gospodarstw produkujących tytoń
27. Niebezpieczne skrzyżowanie w miejscowości Rogóżno – Zamek (brak oświetlenia, brak chodnika, niebezpieczny przystanek autobusowy)
28. Brak systemu dowozu dzieci na dodatkowe zajęcia do miejscowości gminnej
29. Występuje konflikt interesów na linii inwestorzy – mieszkańcy
30. Brak parkingu przy przedszkolu

Najważniejsze atuty gminy
----

1. Wysoki poziom rozwoju rolnictwa i leśnictwa
2. Wysoki poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia
3. Wysoka atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna gminy
4. Dobry stan infrastruktury technicznej, a w tym stan sieci energetycznej i wodociągowej, własne ujęcia wody i oczyszczalnia ścieków
5. Dobrze działający samorząd terytorialny
6. Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy
7. Sieć dróg krajowych, wojewódzkich przebiegająca przez gminę, położenie przy drodze krajowej nr 16 i 55 oraz wojewódzkiej 535
8. Rozwinięta gęstość dróg na terenie gminy

9. Dostępność terenów pod budownictwo i rekreację
10. Dobra sieć połączeń komunikacyjnych, w tym z Grudziądem i Kwidzynem wraz ze strefą ekonomiczną
11. Wysoki poziom szkolnictwa gminnego
12. Aktualne, opracowane w 2015 roku, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rogóźno
13. Wysoki poziom opieki społecznej
14. Wysoka jakość zabytków na terenie gminy
15. Obecność sieci gazowej na terenie gminy
16. Występowanie perspektywicznych złóż kopalin.
17. Znaczący udział osób w wieku produkcyjnym;

Główne słabości gminy

1. Niewłaściwa sieć połączeń komunikacyjnych omijająca niektóre miejscowości gminne
2. Zły stan dróg gminnych i powiatowych
3. Niski rozwój przemysłu i gospodarki
4. Utrudniony zbyt produkcji rolnej
5. Niska aktywność mieszkańców gminy
6. Braki w infrastrukturze technicznej gminy (sieć gazowa, internet, kanalizacja)
7. Wysokie bezrobocie,
8. Niewiele nowych inwestycji, brak nowych miejsc pracy
9. Brak instytucji finansowych na terenie gminy
10. Niska jakość służby zdrowia
11. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
12. Niewykorzystany potencjał gminy
13. Brak promocji inwestycyjnej i osadniczej
14. Blokowanie inwestycji przez mieszkańców gminy
15. Niski poziom infrastruktury społecznej
16. Niskie dochody gminy
17. Niski poziom dochodów mieszkańców
18. Niski poziom promocji gminy
19. Złe funkcjonowanie samorządu gminnego
20. Brak świetlic
21. Słaba baza rekreacyjno – sportowa
22. Ujemny poziom migracji, odpływ ludzi młodych z terenu gminy
23. Zagrożenia bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz patologie społeczne.

Szanse rozwoju gminy

1. Położenie geograficzne gminy w pobliżu stolicy powiatu Grudziądz i blisko Ośrodka gospodarczego w Kwidzynie
2. Wsparcie finansowe Unii Europejskiej dla Polski
3. Atrakcyjność inwestycyjna regionu
4. Wysoka atrakcyjność turystyczna regionu
5. Wysoka koniunktura gospodarcza w Polsce
6. Sąsiedztwo dużych miast
7. Kontakty międzynarodowe Polski i Regionu

Zagrożenia rozwoju gminy

1. Problemy demograficzne w regionie
2. Przewidywane, negatywne dla rozwoju gminy, zmiany prawa
3. Koniunktura gospodarcza w regionie
4. Brak inwestorów w regionie, brak zainteresowania ze strony inwestorów zewnętrznych
5. Brak kontaktów międzyregionalnych i międzynarodowych
6. Dobra promocja sąsiednich gmin
7. Wysoka atrakcyjność sąsiednich gmin
8. Brak wielu kierunków kształcenia w otoczeniu gminy
9. Pogarszająca się sytuacja w regionalnej i krajowej służbie zdrowia
10. Wzrost natężenia ruchu pojazdów przy braku wydajnego systemu komunikacji międzyregionalnej
11. Wysoki poziom fiskalizmu i skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej
12. Niewystarczająca liczba instytucji szczebla ponadlokalnego w regionie.

11.2 SYNTEZA WYNIKÓW ANALIZY SWOT

Poniżej przedstawiono listę atutów, słabości, szans i zagrożeń zewnętrznych dla rozwoju gminy Rogóźno. Kolejność umiejscowienia poszczególnych uwarunkowań nie koreluje z wagą tych uwarunkowań.

WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

Najważniejszym ATUTEM GMINY jest wysoki poziom rozwoju rolnictwa i atrakcyjne kompleksy leśne. Gmina posiada wysoki potencjał turystyczny i rekreacyjny i wysokie walory przyrodniczo krajobrazowe. Część infrastruktury technicznej gminy jest w dobrym i bardzo dobrym stanie, jak np. sieć energetyczna, sieć wodociągowa, ujęcia wody. Przez gminę przebiegają drogi krajowe nr 16 i 55, droga wojewódzka 535 oraz linia kolejowa łącząca gminę z Grudziądem i Kwidzynem. Istniejąca komunikacja miejska łącząca gminę z miastem Grudziądem. Gmina posiada, opisane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, atrakcyjne tereny pod budownictwo i rekreację.

Największą SŁABOŚCIĄ GMINY jest zły stan dróg gminnych i powiatowych i związana z tym niedostateczna sieć połączeń komunikacyjnych omijających część miejscowości gminnych. Do tego dochodzą braki w infrastrukturze technicznej gminy polegające na małej liczbie podłączeń sieci gazowej i kanalizacyjnej, występuje utrudniony dostęp do internetu szerokopasmowego. Baza społeczna gminy pozostawia także wiele do życzenia, na przykład w obszarze bazy sportowo-rekreacyjnej, nieodpowiedniego wykorzystania niektórych świetlic, jakości usług zdrowotnych. Gminę charakteryzuje niski rozwój przemysłowy, wysokie bezrobocie oraz brak promocji gminy. Społeczeństwo gminy wykazuje niską aktywność obywatelską, następuje odpływ młodych ludzi z terenu gminy. Dochody gminy nie zaspakajają niezbędnych potrzeb społecznych i infrastrukturalnych mieszkańców.

ZEWNETRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

Najistotniejszą **SZANSĄ ROZWOJOWĄ** gminy Rogóżno jest położenie w bliskiej odległości od Grudziądza i Kwidzyna, z którymi jest dobrze skomunikowana. Gmina jest położona wzdłuż korytarza transportowego północ – południe, którego elementem jest autostrada A1. Do ważnych szans rozwojowych zaliczyć należy wysoki poziom dostępności zewnętrznych środków finansowych i możliwość absorpcji środków UE. Cały region jest atrakcyjny pod względem inwestycyjnym i turystycznym. Dla mieszkańców gminy znaczną szansą jest wykorzystanie trendu rozwoju funkcji osadniczych mieszkańców dużych miast.

Głównym zewnętrznym **ZAGROŻENIEM** dla społeczności gminy Rogóżno wydaje się być brak skuteczności w wykorzystaniu ruchu tranzytowego dla rozwoju gminy, a tym samym nieobecność inwestorów i turystów, których dodatkowo przejmują sąsiednie gminy posiadające skuteczniejszą promocję. Z terenu gminy emigrują wykształceni, młodzi mieszkańcy. Mieszkańcy gminy obawiają się niekorzystnego prawa nakładającego na gminy dodatkowe obowiązki bez zabezpieczenia finansowego oraz z ograniczeniami inwestycyjnymi związanymi z obszarami chronionej przyrody. Zagrożeniem powodziowym dla gminy są rzeki Osa i Gardęga. Wzrost natężenia ruchu na drodze krajowej 16 generuje coraz wyższe zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym. Region cechuje się stagnacją w rozwoju gospodarczym i społecznym, niewiele jest kontaktów międzyregionalnych i międzynarodowych w działalności samorządów.

12. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMIN ROGÓŻNO

Na podstawie analizy SWOT, opisu gminy a także przeprowadzonego seminarium diagnostyczno-projektowego zaproponowano poniższe cele strategiczne oraz działania do realizacji w perspektywie 2026 roku.

Cele strategiczne rozwoju gminy Rogóżno

1. Stabilny i zrównoważony rozwój rolnictwa na terenie gminy Rogóżno.
2. Intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o turystykę i punktowe lokowanie inwestycji.
3. Dbłość o stan środowiska przyrodniczego i ekologizacja przestrzeni publicznej.
4. Racjonalna i perspektywiczna gospodarka lasami i powiązanymi z nimi nieruchomościami.
5. Wzrost poziomu życia mieszkańców w oparciu o rozwój infrastruktury społecznej i technicznej oraz poprawa komunikacji publicznej na terenie gminy.
6. Rozwój promocji osadniczej, turystycznej i inwestycyjnej gminy.
7. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie aktywności publicznej mieszkańców gminy.
8. Reorientacja niektórych działań i finansów samorządu gminnego.

13. DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI REZULTATU STRATEGII ROZWOJU

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją strategii rozwoju Gminy Rogóżno proponujemy dla każdego celu strategicznego wprowadzenie zestawu kilku obiektywnych mierników (wskaźników rezultatu) pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju.

Cele strategiczny:

1. Stabilny i zrównoważony rozwój rolnictwa na terenie gminy Rogóżno
---

Rodzaje działań:

1. Poprawa jakości życia ludności rolniczej,
2. Poprawa wyposażenia rolnictwa w zakresie infrastruktury technicznej,
3. Wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej,
4. Wspieranie działań producentów rolnych,
5. Rozwój rolnictwa ekologicznego – promowanie rolnictwa ekologicznego i technologii ekologicznych,
6. Ochrona gleb najwyższej jakości przed przeznaczeniem nierolniczym oraz degradacją wskutek niewłaściwej kultury rolnej,
7. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed erozją,
8. Poprawa standardów sanitarnych produkcji rolnej,
9. Wspieranie lokalnych rynków zbytu dla produktów rolniczych,
10. Ograniczenie szkód w rolnictwie generowanych przez zwierzynę leśną,
11. Tworzenie korzystnych warunków kredytowych dla rolników,
12. Zwiększenie opłacalności małych gospodarstw np. produkujących tytoń.

Oczekiwane efekty:

- Utrzymanie dominacji wiodącej funkcji rolniczej,
- Utrzymanie wysokiej produktywności w rolnictwie,
- Zwiększenie liczby grup producenckich,
- Zwiększenie powierzchni upraw ekologicznych,
- Utrzymanie arealu ziemi ornej

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Liczba grup producenckich (szt.)	1	3	Dane urzędu gminy
Powierzchnia gospodarstw ekologicznych (ha)	0	100	Dane urzędu gminy
Powierzchnia ziemi ornej (ha)	6902	6902	Dane urzędu gminy

Cele strategiczny:

2. Intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o turystykę i punktowe lokowanie inwestycji

Rodzaje działań:

1. Rozwój gospodarczy gminy z zachowaniem zasad trwałego rozwoju,
2. Wprowadzenie gminnych ulg dla inwestorów,
3. Renowacja obiektów o walorach historycznych
4. Ustanowienie korzystnych warunków kredytowych dla inwestorów,
5. Rozbudowa i poprawa jakości dróg dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy,
6. Ograniczenie występujących konfliktów interesów na linii inwestorzy – mieszkańcy,
7. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla atrakcyjnych terenów inwestycyjnych,
8. Kontynuacja budowy sieci wodociągowej i sanitarnej na terenach nieuzbrojonych, a przeznaczonych pod zainwestowanie,
9. Rozwój instytucji otoczenia biznesu na terenie gminy,
10. Nawiązanie współpracy z innymi samorządami i instytucjami (agencje, Fundusze, organizacje pracodawców, inkubatory przedsiębiorczości),
11. Monitoring ruchu turystycznego,
12. Rozwój bazy agroturystycznej,
13. Rozwój przetwórstwa lokalnych produktów rolnych,
14. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenów wokół jezior (np. plaże, urządzenia sportowe),
15. Utworzenie sieci ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie liczby turystów przebywających na terenie gminy,
- Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych w gminie,
- Zwiększenie liczby atrakcji turystycznych na terenie gminy,
- Zwiększenie powierzchni terenów uzbrojonych dla zainwestowania,
- Wzrost instytucji otoczenia biznesu.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy	227	290	Dane urzędu gminy
Liczba miejsc noclegowych	50	80	Dane urzędu gminy
Łączna długość ścieżek turystycznych na terenie gminy	1,9	9,0	Dane urzędu gminy
Liczba instytucji otoczenia biznesu	0	3	Dane urzędu gminy

Cele strategiczny:

3. Dbłość o stan środowiska przyrodniczego i ekologizacja przestrzeni publicznej
---

Rodzaje działań:

1. Przyjęcie w działaniach rozwojowych gminy kryterium ekologicznego,
2. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego, a w tym ochrona powietrza, wody, powierzchni ziemi i gleb, oraz ochrona przed hałasem,
3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i innych w celu oszczędności energii cieplnej,
4. Energooszczędne oświetlenie dróg i terenów użyteczności publicznej,
5. Modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą itp.,
6. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
7. Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi,
8. Sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, a w tym likwidacja i "dzikich" miejsc eksploatacji kopalin i „dzikich” składowisk odpadów,
9. Monitorowanie stanu środowiska,
10. Edukacja ekologiczna, a w tym propagowanie modelu trwałego i zrównoważonego rozwoju,
11. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, w tym pomników przyrody
12. Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym,
13. Poprawa różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
14. Dofinansowanie usuwania azbestu,
15. Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrole przewozów i kontrole stanu technicznego pojazdów,
16. Realizacja programu bezpieczeństwa powodziowego,
17. Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych,
18. Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.

Oczekiwane efekty:

- Objęcie ciągłą kontrolą zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń środowiskowych na terenie gminy,
- Oczyszczenie wód rzek,
- Zrównoważona gospodarka wodna (zachowanie polodowcowych oczek wodnych)
- Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- Zwiększenie poziomu wykorzystywania energii odnawialnej na terenie gminy.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Ilość azbestu na terenie gminy (ton)	2371	1200	Dane urzędu gminy
Liczba obiektów publicznych poddanych termomodernizacji	0	5	Dane urzędu gminy
Liczba przeszkolonych uczniów z zakresu ekorozwoju w %	0	80	Dane urzędu gminy
Moc źródeł energii odnawialnej na terenie gminy (kW)	132	200	Dane urzędu gminy

Cel strategiczny
4. Racjonalna i perspektywiczna gospodarka lasami i powiązanimi z nimi nieruchomościami na terenie gminy
Rodzaje działań:

1. Rozwój obszarów zalesionych,
2. Prowadzenie zalesienia nieużytków równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów,
3. Rewitalizacja zespołów dworsko – parkowych,
4. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
5. Objęcie większą ochroną enklaw leśnych, terenów bagiennych i podmokłych oraz mokradeł poprzez ustanawianie nowych użytków ekologicznych,
6. Zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych,
7. Zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów – poprawa ich stanu sanitarnego,
8. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń – rozwój współpracy z nadleśnictwem,
9. Rozwój zagospodarowania edukacyjnego i turystycznego obszarów leśnych (ścieżki edukacyjne, szlaki, tablice informacyjne itp.),
10. Utworzenie trzech parków kulturowych,
  - „Doliny Osy”, obejmujący swoim zasięgiem Rogóźno-Zamek i Kłódkę,
  - „Doliny Gardęgi”, obejmujący swoim zasięgiem Rogóźno, Sobótkę, Szembruczek, Szembruk, Budy i jezioro Kuchnia,
  - „Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego”, obejmującego swoim fragment obszaru leśnego w zachodniej części gminy Rogóźno.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie powierzchni lasów w gminie
- Poprawa bioróżnorodności i stanu sanitarnego lasów,
- Oczyszczenie wód rzeki Gardęgi, Pręczawy i Osy,
- Odnowa zespołów dworsko-parkowych,
- Zwiększenie liczby użytków ekologicznych i parków kulturowych.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja i osg	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Poziom czystości wód rzeki Gardęgi (klasa)	IV	III	Dane urzędu gminy
Poziom lesistości gminy (%)	34,8	40	Dane urzędu gminy
Liczba odnowionych zespołów dworsko-parkowych	0	1	Dane urzędu gminy
Liczba utworzonych parków kulturowych	0	1	Dane urzędu gminy

Cel strategiczny

5. Wzrost poziomu życia mieszkańców w oparciu o rozwój infrastruktury społecznej i technicznej oraz poprawę komunikacji publicznej na terenie gminy

Rodzaje działań:

1. Rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i jej modernizacja,
2. Poprawa jakości nawierzchni dróg – budowa, remonty, przebudowa, modernizacja nawierzchni dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
3. Budowa i remonty ciągów pieszych, rowerowych i pieszo – rowerowych i parkingów,
4. Przebudowa istniejących dróg krajowych,
5. Uruchomienie dodatkowych połączeń komunikacyjnych łączących wszystkie miejscowości w gminie,
6. Poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż progów zwalniających, luster i odpowiedniego oznakowania,
7. Poprawa estetyki poprzez rewitalizację obiektów kultury sakralnej (kapliczek i krzyży) oraz miejsc pamięci,
8. Rewitalizacja obiektów zabytkowych oraz obiektów o walorach historycznych.
9. Rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej,
10. Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej,
11. Modernizacja i renowacja ujęć i stacji uzdatniania wody,
12. Zwiększenie liczby przyłączy gazowych na terenie gminy,
13. Modernizacja, budowa i rozbudowa oraz usprawnienie funkcjonowania oczyszczalni ścieków i kolektorów ściekowych.
14. Budowa urządzeń oczyszczających wody deszczowe,
15. Budowa przydomowych i przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie,
16. Modernizacja i doposażenie bazy oświatowej i sportowej.
17. Lepsze wykorzystanie bazy oświatowo- sportowej,
18. Zwiększenie ilości i atrakcyjności zajęć pozalekcyjnych oraz ich dostępności dla osób mieszkających w znacznej odległości,
19. Wyrównanie poziomu infrastruktury oświatowej i sportowej (budowa boisk, sal sportowych itp.),

20. Wdrożenie programu budowy mini centrów sportowych w miejscowościach gminnych,
21. Rozbudowa ośrodka zdrowia,
22. Wzbogacenie usług świadczonych przez SP. ZOZ,
23. Zwiększenie dostępu mieszkańców do specjalistycznych usług zdrowotnych,
24. Zwiększenie ilości miejsc w przedszkolach – zwiększenie liczby przedszkoli,
25. Wykonanie ścieżek zdrowia,
26. Budowa i doposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych,
27. Budowa lub adaptacja pomieszczeń na świetlice wiejskie oraz remonty istniejących świetlic i ich doposażenie,
28. Budowa, adaptacja, utrzymanie i doposażenie obiektów stanowiących własność gminy Rogóżno,
29. Uporządkowanie terenów użyteczności publicznej,
30. Remonty i budowa przystanków komunikacji zbiorowej,
31. Konserwacja i oczyszczenie urządzeń melioracyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa wizerunku architektonicznego gminy,
- Skrócenie czasu dojazdu do ościennych miast,
- Wzrost liczby przyłączy gospodarstw domowych do gazu, kanalizacji i internetu szerokopasmowego,
- Poprawa stanu dróg gminnych,
- Zwiększenie liczby uczestników zajęć pozalekcyjnych,
- Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach.
-

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Liczba przyłączy do gazu przewodowego	75	150	Dane urzędu gminy
Długość dróg gminnych będąca w dobrym stanie (%)	40	55	Dane urzędu gminy
Liczba uczniów uczestnicząca w zajęciach pozalekcyjnych (%)	25	80	Dane urzędu gminy
Liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach	41	80	Dane urzędu gminy

Cel strategiczny

6. Rozwój promocji osadniczej, turystycznej i inwestycyjnej gminy

Rodzaje działań:

1. Opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy Rogóżno,
2. Współpraca z sąsiednimi miastami i gminami przy promocji gminy,

3. Rozszerzenie współpracy samorządowej na poziomie regionalnym i ponadregionalnym,
4. Promocja gminy w mediach regionalnych i społecznościowych,
5. Preferowanie rozwoju osadnictwa na zasadzie uzupełniania i wzbogacania istniejącej zabudowy,
6. Wykorzystanie dla celów osadniczych wolnych niezabudowanych terenów położonych przy istniejących drogach głównie w obszarze tzw. zwartej zabudowy wsi,
7. Zachowanie historycznych układów przestrzennych i zabudowy charakterystycznej dla obszarów wiejskich regionu,
8. Organizacja imprez turystycznych, tematycznych i masowych dla promocji gminy,
9. Wykorzystanie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy dla promocji rozwoju gospodarczego,
10. Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym: organizowanie konkursów ekologicznych dla szkół, sołectw i mieszkańców gminy,
11. Działania na rzecz wzrostu świadomości mieszkańców gminy na temat jej walorów

Oczekiwane efekty:

- Wzrost nakładów na promocję gminy,
- Wzrost osadnictwa na terenie gminy,
- Większa liczba turystów przyjeżdżających do gminy,
- Zmniejszenie się bezrobocia na terenie gminy.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Środki przeznaczone rocznie na promocję gminy (tys. zł.)	0	10	Dane urzędu gminy
Wzrost liczby osób osiedlających się na terenie gminy	55	100	Dane urzędu gminy
Poziom bezrobocia w gminie (%)	15,0	10,0	Dane urzędu gminy

Cel strategiczny

7. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie aktywności publicznej mieszkańców gminy.
--

Rodzaje działań:

1. Poprawa jakości wykształcenia mieszkańców gminy,
2. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców,
3. Wspieranie rozwoju lokalnych organizacji pozarządowych,

4. Dostosowanie godzin funkcjonowania instytucji kultury i świetlicy do potrzeb mieszkańców,
5. Rozwój edukacji i aktywizacja osób dorosłych,
6. Dążenie do wzmocnienia gminnego ośrodka mieszkaniowo – usługowego we wsi Rogóżno,
7. Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorząd i lokalne organizacje pozarządowe,
8. Wspieranie szkolnych i społecznych kół zainteresowań,
9. Wspieranie działań stowarzyszeń lokalnych,
10. Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia,
11. Kształtowanie świadomości i budzenie zainteresowań społeczeństwa gminy regionalizmami,
12. Kształtowanie w społeczeństwie poczucia odpowiedzialności za stan mienia gminnego oraz potrzebę ochrony środowiska przyrodniczego.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby organizacji pozarządowych,
- Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z oferty kulturalnej gminy,
- Zwiększenie poziomu uczestnictwa mieszkańców w edukacji dorosłych,
- Zwiększenie poziomu utożsamiania się mieszkańców gminy z miejscem zamieszkania,
- Lepsza znajomość tradycji i historii gminy.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Liczba organizacji pozarządowych	7	11	Dane urzędu gminy
Poziom wsparcia organizacji pozarządowych z budżetu gminy (tys. zł.)	20	50	Dane urzędu gminy

Cel strategiczny

8. Reorientacja niektórych działań i finansów samorządu gminnego

Rodzaje działań:

1. Intensywne pozyskiwanie finansów ze źródeł zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej,
2. Nawiązanie kontaktów międzynarodowych i międzyregionalnych (gminy partnerskie) m. in. dla stymulowania nowych inwestycji i wymiany doświadczeń i młodzieży,
3. Zwiększenie zakresu współpracy ze służbami mundurowymi, w tym z OSP, Policją, Służbą Leśną itp. (działania prewencyjno-informacyjne),
4. Nawiązanie współpracy z klubami sportowymi okolicznych gmin i miast,

5. Stymulowanie zatrudnienia mieszkańców gminy w sąsiednich miastach,
6. Powołanie koordynatorów do współpracy z sołectwami.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie poziomu pozyskiwania środków zewnętrznych dla rozwoju gminy,
- Zwiększenie liczby i zakresu współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej,
- Lepsza współpraca ze służbami mundurowymi mieszkańców gminy.

Wskaźniki rezultatu:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2026 r.)	Źródło weryfikacji
Wzrost wielkości środków finansowych zaabsorbowanych na teren gminy (%)	134 tys. zł	Wzrost o 300%	Dane urzędu gminy
Liczba umów partnerskich międzynarodowych i międzyregionalnych	0	3	Dane urzędu gminy

14. Rekomendacje działań dla instytucji z otoczenia gminy Rogóźno

Strategia Gminy Rogóźno obejmuje obszary funkcjonowania gminy ale także odnosi się do innych instytucji funkcjonujących na terenie gminy lecz działających całkiem niezależnie. Z tego powodu postanowiono wskazać te instytucje i przypisać im działania wynikające ze strategii i do nich adresowane.

Działania adresowane do powiatu grudziądzkiego

Remonty i budowa przystanków komunikacji zbiorowej,
 Zwiększenie dostępu mieszkańców do specjalistycznych usług zdrowotnych,
 Poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż progów zwalniających, luster i odpowiedniego oznakowania
 Uruchomienie dodatkowych połączeń komunikacyjnych łączących wszystkie miejscowości gminne,
 Poprawa jakości nawierzchni dróg – remonty, przebudowa, modernizacja nawierzchni dróg, powiatowych,

Działania adresowane do Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Konserwacja i oczyszczenie urządzeń melioracyjnych,
 Remonty i budowa przystanków komunikacji zbiorowej,
 Poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż progów zwalniających, luster i odpowiedniego oznakowania
 Poprawa jakości nawierzchni dróg – remonty, przebudowa, modernizacja nawierzchni dróg wojewódzkich,
 Realizacja programu bezpieczeństwa powodziowego,

Działania adresowane do Nadleśnictwa Jamy

Rozwój obszarów zalesionych,
 Zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych,

Zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów – poprawa ich stanu sanitarnego,
Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń – rozwój współpracy z nadleśnictwem,
Rozwój zagospodarowania edukacyjnego i turystycznego obszarów leśnych (ścieżki edukacyjne, szlaki, tablice informacyjne itp.),
Ograniczenie szkód w rolnictwie generowanych przez zwierzynę leśną,

Działania adresowane do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
Objęcie większą ochroną enklaw leśnych, terenów bagiennych i podmokłych oraz mokradeł poprzez ustanawianie nowych użytków ekologicznych,
Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi,
Monitorowanie stanu środowiska,
Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, w tym pomników przyrody,
Utworzenie trzech parków kulturowych,

- „Doliny Osy”, obejmujący swoim zasięgiem Rogóżno-Zamek i Kłódkę,
- „Doliny Gardęgi”, obejmujący swoim zasięgiem Rogóżno, Sobótkę, Szembruczek, Szembruk, Budy i jezioro Kuchnia,
- „Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego”, obejmującego swoim fragment obszaru leśnego w zachodniej części gminy Rogóżno.

Działania adresowane do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad

Poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż progów zwalniających, luster i odpowiedniego oznakowania,
Przebudowa istniejących dróg krajowych,
Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrole przewozów i kontrole stanu technicznego pojazdów,

Działania adresowane do Polskich Linii Kolejowych

Uruchomienie dodatkowych połączeń komunikacyjnych

Działania adresowane do instytucji otoczenia biznesu (banki) i rolnictwa (ODR)

Rozwój instytucji otoczenia biznesu na terenie gminy,
Ustanowienie korzystnych warunków kredytowych dla rolników i inwestorów,
Poprawa wyposażenia rolnictwa w zakresie infrastruktury technicznej,
Wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej,
Wspieranie działań producentów rolnych,
Rozwój rolnictwa ekologicznego – promowanie rolnictwa ekologicznego i technologii ekologicznych,
Poprawa standardów sanitarnych produkcji rolnej,

15. WIZJA ROZWOJU GMINY ROGÓŻNO W 2026 ROKU

Gmina Rogóżno w roku 2026 to:

1. **Gmina Rogóżno w 2026 roku opierać swój rozwój o rozwinięte i zrównoważone rolnictwo, dobrze wyposażone w zakresie zaplecza technicznego i kubaturowego, które z sukcesem rozwijać będzie technologie ekologiczne. Rolnicy coraz energiczniej zrzeszać się będą w grupy producenckie, opłacalność mniejszych gospodarstw rolnych**

będzie wysoka. Gleby o wysokiej bonitacji chronione będą skutecznie przed przeznaczeniem ich na funkcje nierolnicze.

2. Następować będzie intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy, dzięki działaniom promocyjnym, opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla atrakcyjnych inwestycyjnie obszarów oraz dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej. Pojawi się kilku nowych inwestorów. Powstaną organizacje samorządu gospodarczego oraz inkubator przedsiębiorczości. Poprzez rozwój infrastruktury turystycznej (nowe atrakcje, zagospodarowanie jezior, agroturystyka, ścieżki rowerowe itp.) wzrośnie ruch turystyczny. Spadnie bezrobocie w gminie i wzrosną przychody budżetu gminy.
3. Gmina przyjmie zasadę, że w swoim rozwoju kieruje się także kryterium ekologicznym, które zasadza się na: ciągłym zmniejszaniu zanieczyszczenia środowiska naturalnego gminy, modernizacji źródeł ciepła, prowadzeniu stałego monitoringu stanu środowiska, rozwijaniu systemów obszarów chronionych. Dokona się termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, zlikwidowane zostaną dzikie wysypiska śmieci, zwiększy się moc energii pozyskiwanych ze źródeł odnawialnych. W planowaniu przestrzennym i w przetargach publicznych uwzględniane będą zawsze aspekty ekologiczne. W edukacji szkolnej uwzględniony będzie mocno aspekt trwałego i zrównoważonego modelu rozwoju. Zapewnione zostanie bezpieczeństwo przewozów substancji niebezpiecznych oraz zrealizowany zostanie program bezpieczeństwa powodziowego,
4. Jednym z podstawowych dóbr gminy są jej znaczne zasoby leśne. Zalesione zostaną nadające się do tego nieużytki, dla wszystkich obszarów chronionych opracowane będą i wdrażane plany ochrony. Zwiększy się obszar lasów objętych ochroną, poprawi się ich stan sanitarny. W wyznaczonych kompleksach leśnych ustanowione zostaną trasy edukacyjne i turystyczne. Dodatkowo zostaną utworzone tzw. parki kulturowe w dolinach rzeki Osy i Gardęgi, której wody uzyskają II klasę czystości. Odrestaurowane zostaną co najmniej dwa zespoły pałacowo dworskie na terenie gminy.
5. Poziom życia mieszkańców wzrośnie dzięki poprawie stanu istniejącej infrastruktury społecznej (wyższy poziom oświaty, lepsza baza edukacyjna, zwiększona liczba zajęć pozalekcyjnych i edukacji dorosłych, łatwiejszy dostęp do specjalistów opieki zdrowotnej i infrastruktury sportowej, zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach). Poprawi się stan infrastruktury technicznej gminy: nastąpi poprawa stanu dróg lokalnych, a drogi krajowe i wojewódzkie zostaną wyremontowane. Zwiększy się znacznie liczba przyłączy gazowych i kontynuowany będzie proces budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Znaczącej poprawie ulegnie sytuacja komunikacyjna gminy poprzez objęcie siatką połączeń miejscowości obecnie pominięte i zwiększy się częstotliwość połączeń komunikacji kolejowej z ośrodkami miejskimi.

6. Gmina bardziej skoncentruje się na promocji inwestycyjnej, osadniczej i turystycznej. Dla tego celu opracowany zostanie plan promocji, który uwzględni potrzebę współpracy w tym zakresie z sąsiednimi gminami i miastami. Zwiększy się ilość imprez tematycznych na obszarze gminy, które oprócz aspektu promocyjnego uwzględniać będą także walor integracyjny. Założenia promocyjne uwzględniać będą aspekty rozwoju zrównoważonego i funkcję informacyjną.
7. Warunkiem skuteczności działań samorządu jest funkcjonowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Gmina będzie dążyć do podniesienia takiej aktywności poprzez wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i rozwój edukacji dorosłych. Powstanie kilka nowych instytucji, a w tym Uniwersytet III Wieku. Instytucje kultury gminy będą dostępne dla mieszkańców w dogodnych godzinach a w wielu miejscowościach gminnych powstaną mini centra sportowe. Wzmocnieniu ulegnie rola miejscowości Rogóżno jako centrum lokalnej społeczności. Działalność organizacji pozarządowych skupi się na wzmocnieniu lokalnej aktywności mieszkańców, na aspektach rozwoju zrównoważonego, historii gminy oraz na budowaniu dumy z bycia mieszkańcem gminy.
8. Osią działań rozwojowych gminy jest najczęściej jej budżet. Wzrost dochodów budżetowych dokona się dwoma metodami poprzez rozwój lokalnej gospodarki oraz poprzez intensywne absorbowanie środków zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej. Dla wymiany doświadczeń i rozwoju inwestycji nawiązane zostaną nowe kontakty międzyregionalne i międzynarodowe. Współpraca taka dotyczyć będzie wielu obszarów funkcjonowania gminy, a w tym: wymiany młodzieży, współpracy klubów sportowych, poszukiwanie innowacyjnych form zatrudnienia itp. Polepszy się także zakres i intensywność współpracy Radnych Gminy z mieszkańcami i sołectwami oraz Urzędu Gminy ze służbami mundurowymi.

16. ANALIZA ZGODNOŚCI CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY Z POLITYKĄ REGIONALNĄ UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ ZE STRATEGIAMI REGIONALNYMI

Niniejszy rozdział analizuje zgodność celów strategicznych, wytyczonych dla gminy Rogóżno, z dokumentami politycznymi i strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. W ramach prac, poprzedzonych konsultacjami społecznymi zrealizowanymi we współpracy z uczestnikami warsztatów we kwietniu 2016 roku, wytyczono osiem strategicznych celów rozwojowych dla Gminy Rogóżno. Każdy z nich został uszczegółowiony poprzez uzupełnienie o zestawy działań, które posłużą do lepszego zdefiniowania prac wdrożeniowych.

Ustanowione dla Gminy Rogóżno cele strategiczne oraz uzupełniające działania, które stanowią podstawę dla planowanych działań wdrożeniowych są spójne z założeniami kluczowych dokumentów politycznych i strategicznych Unii Europejskiej oraz Polski.

Na poziomie **Unii Europejskiej**, kluczowym dokumentem strategicznym stanowiącym punkt odniesienia dla krajowych strategii, programów i planów, jest strategia EUROPA 2020. Strategia dotyczy szerokiego zakresu działań, których

celem jest wzmocnienie rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej, opartego o innowacje, rozwój badań i edukacji, efektywności energetycznej, przeciwdziałającego wykluczeniu oraz odpornego na kryzys. Strategia EUROPA 2020 jest strategią nadrzędną wobec innych dokumentów strategicznych dla okresu 2014 – 2020, jednakże pozostaje z nimi spójna.

Obok Strategii Europa 2020, istotnymi dokumentami strategicznymi są Wspólne Ramy Strategiczne oraz rozporządzenia Komisji Europejskiej. Zawierają one zalecenia dla państw członkowskich odnoszących się ogólnych zasad oraz mechanizmów działania i instrumentów finansowania tych działań.

Rozporządzenia Komisji Europejskiej stanowią podstawę prawną dla realizacji polityki spójności i wskazują cele strategii Europa 2020, które będą finansowane z funduszy europejskich. Rozporządzenia definiują cele wsparcia, zawierają wytyczne dla opracowania programów operacyjnych i innych dokumentów strategicznych związanych z funduszami. Komisja Europejska opublikowała siedem rozporządzeń, w tym rozporządzenie ogólne ustanawiające przepisy dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybołówstwa. Dodatkowo powstało sześć rozporządzeń uszczegóławiających poszczególne fundusze polityki spójności, czyli EFRR, EFS i FS, Europejskiej Współpracy Terytorialnej (WUWT), Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG).

Podstawą dla opracowania **ram strategicznego rozwoju kraju** jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2006.227.1658). W oparciu o postanowienia ustawy stworzony został model, którego ramy wyznaczają:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 roku
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku.

Na poziomie regionalnym odniesienie dla celów strategicznych Gminy Rogóżno stanowi Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Strategia Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024.

Dla pierwszego celu strategicznego gminy Rogóżno określono jego zgodność ze strategiami wojewódzką i powiatową.

1. Stabilny i zrównoważony rozwój rolnictwa na terenie gminy Rogóżno.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Konkurencyjna gospodarka*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Nowoczesny sektor rolno-spożywczy*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 2 (*Gospodarka*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w powiecie*.

2. Intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o turystykę i punktowe lokowanie inwestycji.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Konkurencyjna gospodarka*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Gospodarka i miejsca pracy*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 2 (*Gospodarka*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Dobrze rozwinięta i konkurencyjna gospodarka powiatu grudziądzkiego*.

3. Dbłość o stan środowiska przyrodniczego i ekologizacja przestrzeni publicznej.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Nowoczesne społeczeństwo*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Tożsamość i dziedzictwo*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 1 (*Środowisko, ład przestrzenny i infrastruktura techniczna*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Poprawa jakości zagospodarowania powiatu w zakresie infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego*.

4. Racjonalna i perspektywiczna gospodarka lasami i powiązanymi z nimi nieruchomościami.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Nowoczesne społeczeństwo*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Tożsamość i dziedzictwo*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 1 (*Środowisko, ład przestrzenny i infrastruktura techniczna*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Poprawa jakości zagospodarowania powiatu w zakresie infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego*.

5. Wzrost poziomu życia mieszkańców w oparciu o rozwój infrastruktury społecznej i technicznej oraz poprawa komunikacji publicznej na terenie gminy.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Modernizacja przestrzeni wsi i miast*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Dostępność i spójność*.

Cel powyższy jest zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024: *Społeczeństwo*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Poprawa standardów życia mieszkańców powiatu grudziądzkiego*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 1 (*Środowisko, ład przestrzenny i infrastruktura techniczna*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu operacyjnego: *Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej oraz Podniesienie jakości systemu komunikacji w powiecie*.

6. Rozwój promocji osadniczej, turystycznej i inwestycyjnej gminy.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Konkurencyjna gospodarka*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego : *Gospodarka i miejsca pracy*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 2 (*Gospodarka*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Dobrze rozwinięta i konkurencyjna gospodarka powiatu grudziądzkiego*.

7. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie aktywności publicznej mieszkańców gminy.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Nowoczesne społeczeństwo*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 3 (*Społeczeństwo*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu operacyjnego: *Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców powiatu*.

8. Reorientacja niektórych działań i finansów samorządu gminnego.

Cel powyższy zgodny jest z priorytetem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-pomorskiego: *Nowoczesne społeczeństwo*, a w szczególności z zapisami celu strategicznego: *Sprawne zarządzanie*.

Cel powyższy jest także zgodny z priorytetem 3 (*Społeczeństwo*) Strategii Rozwoju Powiatu Grudziądzkiego na lata 2014 – 2024, a w szczególności z zapisami celu operacyjnego: *Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców powiatu*.

17. MISJA GMINY ROGÓŻNO

W tym miejscu można przytoczyć jedną z definicji misji, która autorom opracowania wydaje się być najbardziej trafna:

Misja to zwięzłe, realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad rozwoju strategicznego uwzględniające identyfikację podstawowych problemów oraz wyniki analizy SWOT.

Misją Gminy Rogóżno, rozumianej jako wspólnota wszystkich osób zamieszkujących na jej terenie, jest:

Gmina Rogóżno w 2026 roku, to: gmina o charakterze rolniczo-osadniczym i usługowym, z rozwiniętą funkcją turystyczną i rekreacyjną, budująca swoją przyszłość w oparciu o aktywność gospodarczą, atrakcyjność przyrodniczą i geograficzną, aktywność mieszkańców - przykładająca dużą wagę do stanu środowiska przyrodniczego, budującego dumę mieszkańców z miejsca zamieszkania.

18. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA

Wdrażanie Strategii

W proces wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Rogóżno na lata 2016 – 2026 powinni być zaangażowani również lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy, a w tym organizacje pozarządowe oraz lokalni przedsiębiorcy i inne instytucja funkcjonujące na terenie gminy.

Strategia jest swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez władze samorządowe gminy Rogóżno.

Dla realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie różnego rodzaju działań, m.in.:

- wspólnych przez partnerów – różne organizacje funkcjonujące na terenie gminy,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego i rolnictwa,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska.

W związku z powyższym niezwykle istotnym aspektem decydującym o sprawności realizacji i wdrażania założeń Strategii będzie efektywna koordynacja i komunikacja pomiędzy poszczególnymi podmiotami. **Dla tego celu niezbędnym jest powołanie zespołu ds. wdrażania i monitoringu strategii, który można oprzeć na jednej z Komisji Rady Gminy Rogóżno.**

Zespół ten powinien w sposób ciągły dbać o rozpowszechnianie informacji o strategii a także sprawdzać czy proponowane bieżące działania/uchwały są tożsame ze strategią rozwoju.

Niezbędnym jest przyjęcie zasady, że **każda uchwała Rady Gminy i decyzja Wójta Gminy powinna zawierać w uzasadnieniu odniesienie do zapisów uchwalonej strategii rozwoju**. Spowoduje to konieczność nieustannego kontaktu ze strategią i przyniesie efekt synergii działań dla realizacji zapisów strategii rozwoju.

Monitoring

Monitoring Strategii będzie polegał na stałym selekcjonowaniu i gromadzeniu informacji niezbędnych do oceny postępów w realizacji Strategii. Monitoring obejmował będzie cele w określonych obszarach strategicznych.

Za działania monitoringowe odpowiedzialny będzie Zespół d/s wdrażania i monitoringu strategii, który raz w roku będzie opracowywał raport, będący podstawowym elementem monitoringu realizacji celów strategicznych. W raporcie analizowane będą wskaźniki realizacyjne dla poszczególnych działań.

Raporty będą przedstawione Wójtowi Gminy celem akceptacji i sformułowania stosownych zaleceń.

W celu doskonalenia systemu monitoringu Zespół będzie prowadził prace analityczne

i badawcze w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w Strategii.

Równocześnie będą trwały prace nad rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, np. w zakresie źródeł informacji i danych.

Obiektywna i stała ocena postępu realizacji celów umożliwi:

- podjęcie decyzji odnośnie kontynuacji lub zaprzestania realizacji działań,
- zaplanowanie ewentualnych działań zapobiegawczych, które mogą prowadzić do aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania,
- zweryfikowanie wpływu realizowanych projektów na otoczenie społeczno-gospodarcze,
- zweryfikowanie stopnia wpływu realizowanych projektów na rozwiązywanie problemów gminy,
- przedstawienie propozycji zmian i działań korygujących – aktualizacja strategii.

Ewaluacja

Ewaluacja dotyczy efektów wdrażania Strategii oraz jej wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy gminy Rogóżno. Ewaluacja musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązała zdiagnozowane problemy i jakie powinny zostać wdrożone usprawnienia i działania korygujące w przyszłym latach.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii powinna zostać przeprowadzona w 2020 i 2026 roku, jako analiza i ocena es post - ocena długoterminowego wpływu efektów wdrażania Strategii na wybrane grupy docelowe oraz na ogólna sytuację społeczno – gospodarczą gminy.

Opracowane raporty z monitoringu będą stanowiły podstawę przygotowania aktualizacji Strategii. Działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2026 roku.

19. Załącznik nr 1. Seminarium diagnostyczno-projektowe

Celem seminarium było uzyskanie materiału wyjściowego dla identyfikacji kluczowych obszarów funkcjonowania gminy Rogóżno oraz zidentyfikowania planów i zamierzeń opiniotwórczych przedstawicieli mieszkańców gminy.

Uczestnikami seminarium byli kluczowi przedstawiciele lokalnej społeczności i zaproszeni goście, a w tym np.:

- radni gminy i sołtysi,
- przedstawiciele powiatu grudziądzkiego,
- kierownicy komórek organizacyjnych gminy,
- reprezentanci środowisk gospodarczych gminy,
- reprezentanci samorządu rolnego i rolnicy,
- reprezentanci organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele operatora wodno-kanalizacyjnego,
- przedstawiciele instytucji i zakładów państwowych działających na terenie powiatu (las państwowe, agencje rządowe itp.),
- przedstawiciele Policji, Straży Pożarnej, itp.,
- inne środowiska opiniotwórcze z obszaru gminy,
- dyrektorzy szkół gminnych,
- inni według uznania władz gminy Rogóżno

19.1 Ramowy program seminarium diagnostyczno – projektowego w Rogóźnie w dniu 27.04.2016 r.

Powitanie – Wójt Gminy Rogóżno Henryk, Stanisław Szpringiel

Prowadzenie – Michał Górski przedstawiciel Fundacji Promocji Gmin Polskich

10.15 Wprowadzenie do warsztatów

- wzajemna prezentacja uczestników

- przedstawienie oczekiwań związanych z warsztatem
- omówienie programu warsztatów

10,45 Główne problemy rozwojowe gminy

- określenie głównych problemów gminy – praca z moderatorem
- prezentacja i ocena wyników pracy

11,15 Analiza SWOT gminy Rogóżno

- analiza atutów i słabości rozwoju gminy
- praca indywidualna
- analiza szans i zagrożeń rozwoju gminy
- praca indywidualna
- SWOT podsumowanie – praca w zespołach

12,15 Określenie wizji rozwoju gminy

- wprowadzenie do pracy w zespołach
- prezentacja i dyskusja wyników pracy w zespołach

12,45 Określenie celów strategicznych rozwoju gminy

- cele strategiczne – praca indywidualna

13,15 Określenie misji gminy

- wprowadzenie do pracy
- praca z moderatorem

13,30 Zdefiniowanie podstawowych działań realizacyjnych dla gminy

- wprowadzenie do pracy indywidualnej
- prezentacja wyników pracy i dyskusja

14.00 Zakończenie warsztatów

19.2 Sprawozdanie z seminarium

IDENTYFIKACJA POJĘCIA „GMINA”

Diagnoza problemów rozwojowych gminy zapoczątkowana została plenarną dyskusją nad istotą pojęcia „gmina”.

Uczestnicy seminarium stwierdzili że gmina to:

1. Wójt gminy
2. Terytorium
3. Ludzie
4. Ludzie i problemy
5. Wspólnota
6. Oświata
7. Bezpieczeństwo
8. Bezrobocie

9. Kultura
10. Gospodarka
11. Sport
12. Miejsca pracy
13. Opieka społeczna
14. Służba zdrowia
15. Infrastruktura techniczna
16. Wspólnota religijna
17. Podatki
18. Nadzór administracyjny
19. Ochrona zabytków
20. Miejsca pamięci
21. Tożsamość
22. Leśnictwo

Drugim etapem prac było określenie głównych problemów gminy. To zadanie wykonano metoda dyskusji moderowanej. Poniżej przedstawiono wyniki dyskusji – główne problemy występujące w gminie Rogóżno, to we Dług uczestników seminarium:

- zła jakość dróg powiatowych,
- brak dróg dla rowerzystów,
- brak oświetlenia dróg gminnych,
- niedostatek obszarów rekreacyjnych na terenie gminy,
- zbyt mała liczba przyłączy sieci gazu przewodowego,
- słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna,
- mała liczba zakładów pracy,
- wysokie bezrobocie,
- zwierzyna leśna czyniąca szkody w rolnictwie,
- brak zajęć pozalekcyjnych w szkołach gminnych,
- słabo rozwinięta sieć klubów sportowych i infrastruktury sportowej, w tym dla dzieci,
- brak promocji turystycznej,
- niska aktywność społeczna, brak organizacji pozarządowych,
- niedostępne walory turystyczne (np. zamek),
- braki sieci komunikacji miejskiej, braki w liczbie i rozmieszczeniu przystanków autobusowych,
- patologie społeczne na terenie gminy (alkoholizm),
- zły stan gminnej infrastruktury mieszkaniowej,
- brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych (drogi, dojazdy itp.),
- brak zagospodarowania turystycznego jezior,
- niska liczba przyłączy do kolektorów ściekowych w niektórych miejscowościach,
- niezagospodarowane stoki i zbocza,
- niska jakość usług zdrowotnych,
- smród w gminie,
- brak chodników przy drodze krajowej nr 16 i wojewódzkiej 535,
- bark świetlicy w Białochowie,
- niski budżet gminy,
- brak dodatkowych dochodów do budżetu gminy,
- niska opłacalność małych gospodarstw produkujących tytoń,

- niebezpieczne skrzyżowanie w miejscowości Rogóżno – zamek (brak oświetlenia, brak chodnika, niebezpieczny przystanek autobusowy),
- brak systemu dowozu dzieci na dodatkowe zajęcia do miejscowości gminnej,
- niedostosowanie godzin funkcjonowania świetlicy do potrzeb mieszkańców,
- występuje konflikt interesów na linii inwestorzy – mieszkańcy (np. smród),
- utrudnienia inwestycyjne dla inwestorów w postaci konieczności wysokich świadczeń dodatkowych np. budowa 7 km. drogi gminnej.

Ocena potencjału gminy - silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia płynące z zewnątrz zdiagnozowano poprzez określenie obszarów, w których poszukiwane są czynniki zewnętrzne i wewnętrzne warunkujące rozwój gminy a następnie zebrani wpisywali na karteczkach po trzy najważniejsze według nich czynniki w każdej ze sfer. Poniżej wyniki głosowań (miejsce w rankingu na podstawie oddanych głosów)

ATUTY GMINY

- ✓ Wysoki poziom rozwoju rolnictwa i leśnictwa (26)
- ✓ Wysoki poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia (19)
- ✓ Dobry stan infrastruktury technicznej (12)
- ✓ Mieszkańcy gminy i ich aktywność (12)
- ✓ Dobrze działający samorząd terytorialny (10)
- ✓ Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy (6)
- ✓ Rozwinięta sieć dróg krajowych, wojewódzkich (4)
- ✓ Dobra sieć połączeń komunikacyjnych, w tym z Grudziądem (3)
- ✓ Wysoki poziom szkolnictwa gminnego (3)
- ✓ Dobrze funkcjonujący system zagospodarowania przestrzennego (3)
- ✓ Wysoki poziom opieki społecznej (2)
- ✓ Rozwinięta baza rekreacyjno – sportowa (2)
- ✓ Wysoka jakość zabytków na terenie gminy (2)
- ✓ Rozwinięta gospodarka (1)

SŁABOŚCI GMINY

- ✓ Niewłaściwa sieć połączeń komunikacyjnych omijająca niektóre miejscowości gminne (29)
- ✓ Zły stan dróg gminnych i powiatowych (16)
- ✓ Niski rozwój przemysłu i gospodarki (16)
- ✓ Niska aktywność mieszkańców gminy (12)
- ✓ Braki w infrastrukturze technicznej gminy (gaz, internet, kanalizacja) – (9)
- ✓ Brak nowych miejsc pracy (10)
- ✓ Niska jakość służby zdrowia – (9)
- ✓ Niewłaściwe zagospodarowanie przestrzenne gminy (4)
- ✓ Niewykorzystany potencjał gminy (2)
- ✓ Niski poziom rolnictwa i leśnictwa (2)
- ✓ Blokowanie inwestycji przez mieszkańców gminy (1)
- ✓ Niski poziom infrastruktury społecznej (1)
- ✓ Niskie dochody gminy (1)
- ✓ Niski poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia (1)
- ✓ Niski poziom promocji gminy (1)

- ✓ Złe funkcjonowanie samorządu gminnego (1)
- ✓ Brak świetlic (1)

SZANSE ROZWOJU GMINY

- ✓ Położenie geograficzne gminy (22)
- ✓ Wsparcie finansowe Unii Europejskiej dla Polski (12)
- ✓ Atrakcyjność inwestycyjna regionu (11)
- ✓ Wysoka atrakcyjność turystyczna regionu (10)
- ✓ Wysoka koniunktura gospodarcza w Polsce (8)
- ✓ Sąsiedztwo dużych miast (6)
- ✓ Kontakty międzynarodowe Polski i Regionu (5)

ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY

- ✓ Problemy demograficzne (20)
- ✓ Przewidywane zmiany prawa (16)
- ✓ Koniunktura gospodarcza w regionie (10)
- ✓ Brak inwestorów (9)
- ✓ Brak kontaktów międzyregionalnych i międzynarodowych (7)
- ✓ Dobra promocja sąsiednich gmin (6)
- ✓ Wysoka atrakcyjność sąsiednich gmin (6)
- ✓ Brak instytucji finansowych na terenie gminy (5)
- ✓ Brak rozwoju oświaty

Następnie uczestnicy seminarium zostali połączeni w cztery zespoły i każdy z zespołów przeanalizował poszczególne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Po dyskusji wewnętrznej zaproponowano działania dla każdego obszaru według schematu: wzmacniania atutów, eliminowania słabości, wykorzystywania szans i przeciwdziałania zagrożeniom. Poniżej wyniki prac poszczególnych zespołów.

WZMACNIANIE ATUTÓW GMINY

poprzez:

1. Powołanie koordynatorów do współpracy z sołectwami;
2. Rozbudowa istniejącej infrastruktury i jej modernizacja;
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi;
4. Większe wykorzystanie bazy oświatowo- sportowej;
5. Zwiększenie współpracy z Policją (działania prewencyjne);
6. Spotkania mieszkańców ze służbami mundurowymi
7. Ochrona leśnictwa i rolnictwa przed szkodliwymi przepisami i regulacjami prawnymi;
8. Wspieranie lokalnych rynków zbytu dla produktów rolniczych.

ELIMINOWANIE SŁABOŚCI GMINY

poprzez:

1. Uruchomienie dodatkowych połączeń;
2. Poprawa jakości nawierzchni dróg;

3. Wprowadzenie ulg dla inwestorów;
4. Zwiększenie liczby przyłączy gazowych na terenie gminy;
5. Rozbudowa ośrodka zdrowia;
6. Wzbogacenie usług świadczonych przez Sp. ZOZ.

WYKORZYSTANIE SZANS ROZWOJOWYCH

poprzez:

1. Organizację imprez turystycznych, tematycznych np. rezerwat przyrody;
2. Zatrudnienie specjalisty od pozyskiwania środków Unii Europejskiej;
3. Rozbudowę i poprawę jakości dróg dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy;
4. Zagospodarowanie terenów wokół jezior (plaże);
5. Utworzenie sieci ścieżek rowerowych;
6. Rozwój agroturystyki;
7. Wykonanie ścieżek zdrowia np. w Białochowie
8. Nawiązanie współpracy z klubami sportowymi okolicznych miast;
9. Współpracę z sąsiednimi miastami przy promocji gminy;
10. Stymulowanie zatrudnienia mieszkańców gminy w sąsiednich miastach;
11. Nawiązanie kontaktów międzynarodowych (miasta partnerskie) m. in. dla stymulowania nowych inwestycji i wymiany młodzieży.

PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM

poprzez:

1. Zwiększenie dostępu mieszkańców do specjalistycznych usług zdrowotnych;
2. Zwiększenie ilości miejsc w żłobkach i przedszkolach – zwiększenie liczby przedszkoli;
3. Stworzenie prawa przyjaznego dla mieszkańców i inwestorów;
4. Nawiązanie współpracy z innymi samorządami i instytucjami (agencje, fundusze, organizacje pracodawców, inkubatory przedsiębiorczości);
5. Stworzenie korzystniejszych warunków dla inwestorów;
6. Rozszerzenie współpracy na poziomie regionalnym i ponadregionalnym;
7. Promocja w mediach regionalnych i społecznościowych, wydawanie materiałów promocyjnych;
8. Wprowadzenie ulg dla inwestorów;
9. Korzystne warunki kredytowe dla rolników i inwestorów;
10. Pozyskiwanie środków unijnych;
11. Zwiększenie ilości i atrakcyjności zajęć pozalekcyjnych;
12. Wyrównanie poziomu infrastruktury oświatowej (sale, boiska).

Określenie misji Gminy Rogóżno

Końcowym elementem prac seminaryjnych było zaproponowanie przez prowadzących trzech wersji projektów misji Gminy Rogóżno do dyskusji. Przed dyskusją omówiono definicję misji oraz podano przykłady misji różnych organizacji.

▪ **Misja Gminy Rogóżno (wersja 1):**

Gmina Rogóżno w 2026 roku to: gmina wykorzystująca rentę położenia blisko Grudziądza i dobrą sieć połączeń drogowych i kolejowych, w której aktywni mieszkańcy wspólnie z samorządem gminnym rozwiązują swoje problemy społeczne, infrastrukturalne i bytowe.

▪ **Misja Gminy Rogóżno (wersja 2):**

Gmina Rogóżno w 2026 roku to: gmina o charakterze osadniczym, z rozwiniętą funkcją rolniczą i rekreacyjną, stanowiąca zaplecze dla mieszkańców Grudziądza, budująca swoją przyszłość w oparciu o własne zasoby przyrodnicze i geograficzne, przykładająca wielką wagę do stanu środowiska przyrodniczego.

▪ **Misja Gminy Rogóżno (wersja 3):**

Gmina Rogóżno w 2026 roku to: gmina ekologiczna, która rozwija system alternatywnych źródeł energii (wiatr, woda, biomasa, słońce), zaspakajająca potrzeby mieszkańców i osadnictwa, rozwijająca rolne gospodarstwa ekologiczne, budująca dumę mieszkańców z miejsca zamieszkania.

Uczestnicy seminarium zarekomendowali prowadzącym połączenie wersji 2 i wersji 3.

Na zakończenie seminarium Wójt Gminy podziękował uczestnikom za przybycie i aktywne uczestnictwo w spotkaniu.